

ప్రతిది న ము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 11
సంపుటము 11

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 7-వ తేది సోమవారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, చైత్రమాస శుద్ధ తృతీయ 3.

No. 5
సంచిక 5

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవంతిది

తలనొప్పిల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పొన్నపు నొప్పుల బారదోలును, పొట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
తగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

ఒక్క-నిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబుళెటివీది మదరాసు.

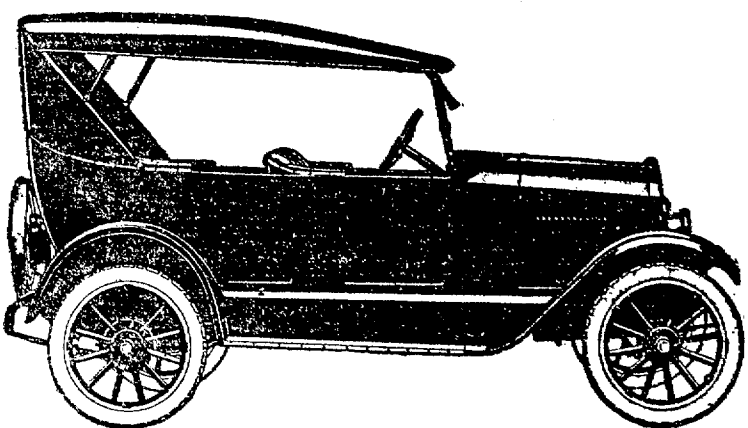

డూరన్టు

డూరన్టు గడచిన 35 సంవత్సరములనుండి కలుమోస్తానల్లో
బడ్డను తయారుచేయుచున్న కడపట ఎట్టిలోపములు లేక విక్రీలి
శ్రేష్ఠమైన బండిని తయారుచేయు గలిగెను, దానికే తనపేరును
పెట్టెను, అబుడియే

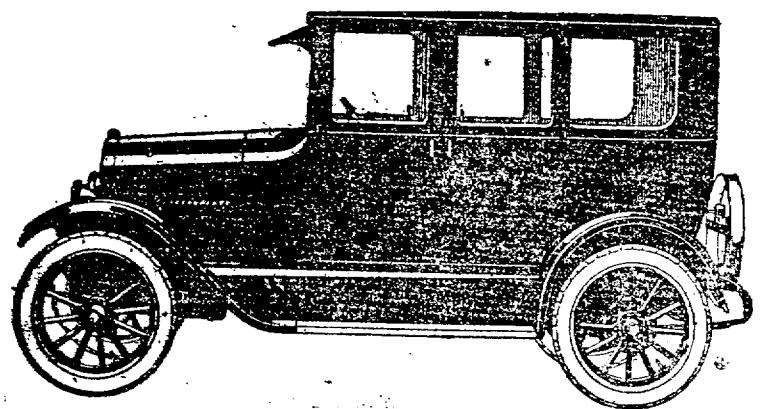
డూరన్టు అని పిలువబడుచున్నది.

రగ్ బి 15.6

రగ్ బి టూరింగు

... రు 3,000

రగ్ బి సెడాన్

... రు 4,500

స్వాభావిక మైన గురుతులు

కాంటినెన్టల్ రెడ్ సీలు మోటారు.
సిమ్ము హై టెన్షన్ మాగ్నెటో.
ఆటో-లైట్ ఎలక్ట్రిక్ స్టార్టింగ్.
స్పయిసరు యూనివర్సల్ బాయిల్డు.
టిమ్ కెన్ ఆక్సెల్సు, బేరింగులు
ప్రూఫ్ ట్యూబు వ్యాకువమ్ ఫీడ్ టాంకు.

ధరలు

కూప్

... రు 4,250

కమ్మియల్ చస్సిస్

... .. 2,300

SPENCER & Co. Ltd. MADRAS & BRANCHES

శ్రీరామానుజ గురుకులము

సర్వవరము (కాకినాడ)

శ్రీమద్రామానుజమిశ్ర అనగా ఏప్రిల్ మాసంతమున గురుకులము ప్రారంభింపబడును.

ఇచ్చట విద్య ఉచితము, భోజనముకూడ ఉచితము. జీవితమాధుర్యమును గ్రహించుచు విద్యార్థిని పెంచుట లక్ష్యముగ, విద్యగరుపబడును. సంగీతము, సాహిత్యము, శాస్త్రము, శిల్పము, వ్యవసాయము, నేవ, పశుపోషణ- ఇవన్నియు ఇచ్చటి విద్యలోనిభాగములు. ఉపాధ్యాయులు పాఠము చెప్పవారుగాక, విద్యార్థి స్వేచ్ఛాయందు విద్యార్థిని నడుపువారుగ నుండురు.

శాస్త్రపీఠములు

ప్రస్తుతము నాలుగు శాస్త్రపీఠములతో ప్రారంభింపబడును.

1. బ్రహ్మవిద్యపీఠము
2. సారస్వత పీఠము. ప్రధానముగ ఆంధ్రసారస్వతము.
3. లలితకళాపీఠము-గానము, శిల్పము.
4. సభ్యవిద్యాపీఠము-చరిత్ర, అర్థశాస్త్ర, రాజనీతి, సంఘసీతి.

శాస్త్రములన్నియు ఆంధ్రముననేర్పబడును. ఈ శాస్త్రముల నభ్యసించువారికి ఇతరభాషలలో ప్రవేశము అవసరములేదు. విషయమును గ్రహించగలుగుట, తెలుగునేర్చుకొనుట, చాలవలెను. ఎంతకాలము శాస్త్రమును అభ్యసించవలసియుండవలసి, విద్యార్థికి విదిలివేయబడును.

దాతలు.

గురుకులమును ఏర్పాటుచేయుటకు నూరు (100) ఎకరములభూము కావలసియున్నది. ఉపాధ్యాయులకును, విద్యార్థులకును వుండవలసిన నిర్మింపవలసియున్నది. వివిధ శాస్త్రములకు కావలసిన పరికరములను కూర్చునవలసియున్నది. ఇవన్నియు విశేషధనసహాయముననే చేయవలసివచ్చును. మనదేశములో విద్యార్థి మతలన్ని క్రిగించిన మహాదాతలు, గురుకులములో తమ అభిమానవిద్యార్థిత్వము చేర్చుచు తమ నామమును శాశ్వతముగా గురుకులమువారు స్మరించుభాగ్యమును కలుగజేయుదురు గాక అది బ్రాధించుచున్నాను.

అన్నదానము

గురుకులములో ఉపాధ్యాయులకును, విద్యార్థులకును ప్రతినిత్యము అన్నదానము జరుగవలసియున్నది. ధాన్యము, పప్పు, ఉప్పు, నెయ్యి, కావలెను, కూరలు, పండ్లు మొదలగునవి ఎన్నియోయింపండిన అన్నదానము జరుగును. వ్యవసాయము వృద్ధిగానున్న మనదేశములో వస్తుసమృద్ధికి తక్కువలేదు. వివిధ ప్రాంతములలోనివారు తమకుగలదానిని సమర్పించి, అన్నదానమునకు తోడ్పడ బ్రాధించుచున్నాను.

గోదానము

ఇచ్చట విద్యార్థులకు గోపోషణ తమవిద్యలో భాగము. గోవులచే గురుకులము హిందూధర్మవిరుద్ధము. దాతలు తామువచ్చింపు గోవులకు తమకు యిష్టమువచ్చిన ముద్దుపేరుపెట్టుకొనవచ్చును. గోదానముచే, తమ నామములను గురుకులమున స్మరించుభాగ్యము కలుగజేయుదురుగాక అని బ్రాధించుచున్నాను గ్రంథదానము

గ్రంథకర్తలును, గ్రంథప్రచురణకర్తలును, తమగ్రంథములను గురుకులమునకు సమర్పించి విద్యార్థాదానమునకు తోడ్పడ ప్రార్థించుచున్నాను. విద్యార్థిమానులు తమకు తోచినవిని గ్రంథసహాయముచేయుటకు ప్రార్థించుచున్నాను. విద్యార్థులను తమ ప్రాత గ్రంథములను మాకుపంపించుటకు హెచ్చరించుచున్నాను.

వివిధ దానములు

గ్రామభోజులు, పేట్లు, మాజిక్ లాంతర్లు, అటసామానులు, మొదలైనవి ఎన్నియో గురుకులమునకు అవసరమున్నవి. దానముయొక్కవిలువకాదు, గురుకులము ఎడల దేశమునకుగల ఆదరణ కొరకున్నాము. గురుకులమునకు ప్రతిదినమునకు దానముల సమృద్ధియే దీనిని నిర్ణయింపగలదు. గురుకులమును ప్రైవేట్ పాఠశాలగా ప్రారంభించుచున్నాము. ఆంధ్రదేశములో నిదియే ప్రథమయత్నము.

బి. టి. సరసింహాచారి, బి. వ.

శ్రీరామానుజ గురుకుల నిర్వహణకర్త.

స క్ష న్ దం త మూ ర్ణ ము

ఈ మూర్ణము శిశువులకును పుష్కలముగా ఉపయోగపడును. వర్ష సమయమున దానిని ఉన్నట్టి పోగొట్టుకుంటే 1-కి 2 అక్షరములు, 2-కి 1-కి రూ 1-4-0. టి. ఎస్. స్వామినాథశాస్త్రి, 3 ఎ. అంగారా పిల్లపిళ్ళ, తిరుపతి కృష్ణ, మద్రాసు.

చై నా యా త్రి కు లు

కాలి నికేతనమునుండి ఒకవిలేఖరి యిట్లు

వ్రాయుచున్నాడు:-

చై నా యా త్రి కు లు శ్రీనందరాధ కామాధ్యాయ, శ్రీ క్షీతిమోహన సేతుగారు, శ్రీ నందలూర్ బోనుగూడ, శ్రీ కలిబాస బాగుగారు, శ్రీ ఎల్మ వార్డు గారు.

శ్రీక్షీతిమోహన సేతుగారు యాకాంతినికేతనమునందు చాలా సంవత్సరములు నుండి సంస్కృతభాషాపఠముగా నున్నారని ప్రతీతియనడే ఎం. పి. పరీక్షకుం దారితోరవారు. ఉపాధ్యాయులు. సాహిత్యమునందు, వ్యవసాయమునందు, అతి సామర్థ్యముతోను రసీకృతితోను అభ్యాసం జేయుట మహా కండితులు. (Extempore Songs) సంకీర్తనములలో ననుమాన నిపుణులు. శ్రీనందరాధ కామాధ్యాయులచే ననువదించబడి, ప్రచురించబడిన (Kabir's poems) యాసేతుగారి వ్యాసానే సంకీర్తనముల జాబితా బెంగాలీ భాషాభ్యాసము వ్రాయబడి విన్నవిస్తూ ప్రతులుగా ప్రకటింపబడియున్నది. ఇంకను సమకాలికులైన పెన్నియో సంపుటములు సిద్ధమగుచున్నవి.

శ్రీనందలూర్ బోనుగూడ గొప్పవిశిష్టవిద్య వికారములు. ఆశ్రమమునందు చాలా సంవత్సరములనుండి అభ్యాసముగా నున్నవారు. ఇక్కడవోట్ల గొప్పకాలబడియుండిన శ్రీరామోజుగారి మామమీద కలవరమున్న స్వాధ్యాయులు. కొన్నికొన్ని విషయములలో శ్రీరామోజుగారి ప్రతిభకు బోలెడగిరి ప్రతిభ కలవారు. ఆతనిప్రవృత్తయిలు: కాంతిస్వభావులు. తనవద్ద శిష్యులపొందు విద్యార్థుల నందరి పుత్రవాక్యలతో ప్రేమించుచుండును. యధార్థమైన ఆదానములను అభ్యాసమునను ఏకమైనది. దీని నొక్కతోనో ప్రకటించబడినవారు.

శ్రీ కలిబాస బాగు గారు పూర్వము కలకత్తాలో కొంతకాలం ప్రాధికారముగానుండి తనవంతరము నిజానుగానే నేదోయొక నున్నకాంతకాల కథ్యతకరహిత నాహ్యనిక పుడి అక్కడ కొన్నిసార్లు తిమ్మ (ప్రాన్యకేతనము కలిగినవచ్చుట విశిష్టవిద్యార్థులకుచాలా వాల్సంకల్పరహిత అభ్యాసమునను ననుజేసి కాక రుడి గ్రీనిజాం ది యిటీరలనే తిమ్మదేశమునకు వచ్చి కలకత్తా విశిష్టవిద్యార్థులకుచాలా అభ్యాసక పదవి వహించియున్నవారు చిన్నకాలముండి శ్రీరామోజుగారి పాఠశాలకు సమర్పించిన వారు. వారిభాగ్యముల నన్నిటిని నామాల్గొనుటగా సహజీవీ సారమును బ్రీవ్వవారు. ఇప్పుడు శ్రీరామోజుగారి శిష్యత్వమున వహించి విశ్వభారతి చిదోడుగా నున్నవారు.

శ్రీ ఎల్మ వార్డు గారు ఆమెకాంతకామాలు. అక్కడి శిష్యులవిద్యార్థులకును వ్యవసాయశాస్త్రమునకు దారితో శ్రీరామోజుగారి (Personality) ద్వారా నాశ్చింపబడి స్వాధ్యాయులై తన కక్కిగలది యిక్కడి కథనముల విభాగమునకు తోడ్పడ సంకల్పించుకొని దానియభివృద్ధికి పాటుపడుచున్నాడు.

శిశువగు చై నా యా త్రి కు లు పూర్వము యు. షేర్ షా సభయొడికాంతినికేతనమునందభ్యాసములచేతనవిద్యార్థులచేతన గావింపబడినది. సాక్షులకు కుశలవచ్చుట బృహత్తమమైగ్రంథా గాతనములపట్టిక తేడి నానావిధములై చిత్రచిత్రములైనటులం దిన్ని నేత్రవర్ణముగ వెలుగుచున్నటులం దిన్ని శ్రుతులచేతన తివాసీలతోడను, లతాదితానముతోడను, నరకలలితకాళా ప్రకాశముతోడను కలంకరింపబడిన. నమ్మకునకు రెండునందల కత్తుల కక్కిగల విద్యుద్దీప్తమొకటి నమర్చబడి యుండెను. ఆచేది కవై నేత్రప్రసరముచూపునములు మూడు నమర్చబడి యుండెను. చాటి యమ్మకున నానావిధములై సతిచిత్రచిత్రములై కత్తు జ్వలముగ (బాకెండు నావీర (కుంతు) ములతో సతిచిత్రచిత్రముగ యాగలు నేజుబడి యుండెను. దాంతుపు నచ్చుచుట ధూత దీపములు జేడివచ్చుగా వెలుంగుచుండెను. కొన్ని పక్షములలో నాంకేళులను, వరికొన్ని పక్షములలో కడలిపములను, జేతకొన్ని పక్షములలో గంధమాల్యములను నమర్చబడి యుం చుండెను. పిల్లలనుభ్యోపాసన సమాప్తయింపకనే ఘంటారక ముతో నాక్రమమున లెల్లరును నాచూతులై కొకతెవున గానాదకము మరొకతెవున దారినలులు నమ్మకున నాక్రమమున లెల్లరును వివాదానందములయందు జేయు నాసీయై యుండిరి. మధ్యాహ్నమున శ్రీరామోజుగారును వారికియిట్లు శ్రీ నందలూర్ బోనుగూడ, ఎల్మ వార్డు గారును సుపరివృత్తయిండిరి. అంతరము విశ్వభారతి కథ్యకులను శ్రీవిద్యకేథర శాస్త్రిగారు యాంతిలను చందమామలంపులనుగా జేసి నాటిచే రింపబడిన సంస్కృతకీర్తనముల వారిచేత, శ్రీ నందలూర్ బోనుగూడ శాస్త్రిగారిచేతన నేత్రవర్ణముతో గీయబడిన.

ఇంగ్లీషు అనువాద మొకటివారి దారిచేతనే జరుగబడినది.

తనవందము గానాదకములూ మునుగుర ముక్తాశ్శ కంతలతో శాంతిసాహిత్యమున కొన్ని పాటలు వ్రాడిరి. తరువాత శ్రీరామోజుగారు ఈ కథమున చెప్పిరి:- నేనిప్పుడు మిమ్ముల నందరిని వదిలి యీ దూరదేశయాత్ర గావింపవలసి వచ్చునందును మనమున కష్టమును, అంతరమున మిమ్ముల నేవనము నుభవింపుచున్నాను. కాని ఈశ్వరాదేశమును శివసావహించి విశ్వభారతి వాణిని ప్రచారము జేయుటకై నేను మీజుందరివద్ద తెలుపు గైకొనుచున్నాను. నేను లోకముం దయును దుఃఖముల ముగియున్నాను. న్యాయాపులలోను భాష్యాకార వాణివృద్ధి కొందిరి యాయుభయ నవసానునకు దెచ్చుట సంభవము. విశ్వభారతి చేయునీక పరి న్యాయాపు లలో నయాభ్యాసభాగమును వెలకొల్పుచు యైయున్నాను.

అనంతరము కాంతిమంత్రముతో సభాభంగము జేసి బయట.

చెన్న పురి బజారుధరలు

—:~::~~:—

ఏప్రిల్ 7-వ తేది సోమవారము

(1) ధాన్యములు

దనియలు బా 1-కి	రు 45-0-0	మొదలు 55-0-0 కంటకు
బియ్యము బస్తాలు		మొదలు, వరకు.
కునుమ తెనాలిని	,, ప 48 గలవి	రు 18-0-0 14-0-0
నెల్లూరిని	,, డిటా	,, 16-8-0 17-0-0
డిల్లీని	,, డిటా 48 గలవి,	16-8-0 17-0-0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి	,,	8-12-0 9-0-0
నువ్వులు	,,	24-0-0 26-0-0

(2) పప్పు ధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి	రు 205	రు 12-0-0	రు 13-4-0
పెసగలు	,, డిటా	,, 8-12-0	9-4-0
పెసలు	,, డిటా	,, 11-8-0	12-8-0
మినుములు	,, డిటా	,, 12-8-0	13-12-0
ఉలవలు	రు 164	,,	7-8-0 8-0-0

(3) నూనె వస్తువులు

నువ్వులు నూనె బా 1-కి	రు 175-0-0	180-0-0
నెయ్యి వ 1-కి	,,	14-0-0 26-0-0
కొండాపురం శేరునెయ్యిపప్పుబా 1-కి	,,	60-0-0 62-0-0
యితర ప్రదేశము	,,	55-0-0 58-0-0
శేరునెయ్యి నూనె గానగ బా 1-కి	రు 140	మిమకనూనె 187
అముదము నూనె బా 1-కి	రు 158-0-0	160-0-0

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	రు 165-0-0	170-0-0
కూరపసుపు	,,	రు 125-0-0 130-0-0
మిరప కామలు (గుంటూరిని)బా 1-కి	రు 70-0-0	100-0-0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి	రు 45,	50
కాళవా నీ పాయకట్టు	,,	రు 60, 70
తెల్లము బా 1-కి	రు 50-0-0	65-0-0
చింతపండు బా 1-కి	రు 26-0-0	42-0-0

(5) ఇనుము

పట్టాలు రఖం బా 1-కి	రు 80-0-0	82-0-0
చదరం	,,	80-0-0 86-0-0
రవుండు	,,	80-0-0 88-0-0

(6) లోహములు

వెండి 100 తులంకు	రు 78-0-0	82-12-0
బంగారము, తులము 1-కి	రు 26-2-0	28-8-0
సరస 1-కి		16-0-0
ఇర్రడి బా 1-కి	రు 295-0-0	300-0-0
కాగి డిటా	రు 840-0-0	860-0-0
అస్కా చక్కెర బ 1-కి	రు 51-8-0	52-0-0

(7) రంగులు చలిజలైను

అత్తకప్పుడు	20 డిగ్రీలు	రు 90-0-0
తోటి కప్పుడు		డిటా

జ్వరహరి

సీసా 1-కి వెల 0-12-0. వి. పి. సహా 1-2-0. జ్వరహరిని అయిదుపూటలు కేవలమీద పట్టు విడుపు జ్వరమును, చలి పురాణజ్వరములు మొదలగు నుపద్రవ్యములు మానును అమ్మకొంజనము డిటా, ముద్రాను - శాంబాయి,

గ్రామ్యయోజనము కేవలము స్వదేశవస్తువులు వేసికొని
 ప్రతుకత్తు నిబంధనల ప్రకారమునుండ ఎట్టి అభ్యంతరమును
 తేవని అట్లాది కృష్ణస్వామి అత్యుగారు చెప్పిరి. కాబో కేవలము
 లా అసహ్యమైన యుధులు వేసికొనవలసివట్టు ఆ చాకము
 గలవనియు, స్వదేశవస్తువులు వేసికొనుట కనకాక ముండవలె
 నితి సర్వకాలాయోగి గారు చెప్పిరి.

సీతారామచంద్ర (అధ్యాయం)
హిందూమూలిక వెత్తనానము రాజమం.జి

మాన్యులెల్లా మరణించినవారి సంఖ్య 25000 అంటే నా
వెలివెను. గతకర్నూర మీన్యులెల్లా 5582 గురు మరణించిరి. ఏదీ
అన్యులెల్లా మరణములు మాన్యులెల్లానుండుంటే సద్ధికముగనుండు
ననియు తరువాత తర్వితముగ తగ్గు నియు వెలియుచున్నది. అం
దొక మరణములు వారములవరకు నీవ్యాధి చిలలేదునుగాని యం
చును. ప్రస్తుతవ్యాధి కనసరమగునంత ప్రభవవశములు లేకపోవు
టచే, నీవ్యాధి ముగియువరకు తాత్కాలికముగ కొండని నియు
మించుటకుగాను ప్రస్తుతము వారములు 20 వేల ను
గ్రాంటుచేసిరి. ఇంతకంటే అంతరము ము 80 వేల రూపులను
అనుగూడ ప్రస్తుతమువారు గ్రాంటుచేసిరి. అట్లే

పూనా వ సిని రి:—ఆచారమున బోస్నాగ్రియను ఎన్
ఆర్. ఈజు ఎం. ఎన్. సి గారి యధ్యక్షత్వమున, పింఛ
ల్యాండ్ యందు జి. ఎన్. బాడ్వెగారి యధ్యక్షత్వమున కందు
విచారమునకు బరిగెను. ప్రభుత్వమునాది యాలోచనలనున్న
పరిస్థితికి విచారమునకు తొరడు గాని, “సిగాడె” యందు
క్యాండు అక్విజిషను అట్లు ప్రకారము భూమిని సంపాదించుట
నది అసంభవంబో తీర్మానము లామెప్పుడెను. ఈ సభ్యుల వాట
మందివాదము. (ఎన్. సి)

రంపవీర కేసు

నేడు విచారణ జరుగుచున్నది

అయ్యది శ్రీరామరాజుగారికి కుమారుడుగా నుండి పిమ్మట పట్టుబడిన గాంధీయిని దొంగిలించిన ముఠామీసలగురి మీదను 121, 122, 123, 145, 149, 802, 892, 895, 897 (పీఐకోడు) సెక్షన్ల క్రింద తేవడిక కేసు విచారణ కేసు ఉదయము 11 గంటలకు విశాఖపట్టణమున కలెక్టరు కచేరీలో విచారణ జరుగుచున్నది. ఇది గౌరవనీయ జుర్రువలచున్నది. ఫిర్యాదీల కనుమన 150 మంది సాక్షులున్నారు. 1922 డిసెంబరు మొదలు 1924 జనవరి వరకు గిరివిషయములపై నీ కేసు విచారణ జరుగును. ఫిర్యాదుల కనుమన ప్రభుత్వవ్యాజ్యానికి రాత్రి సాహెబు ఎస్. నీలాచారి రావుగారు వాదించెను. మద్దతుల వక్తరుడైన వాదించుటకు దొంగతనముకాక ఏ అప్పులస్వామి నాయకు గారిని విమోచించి: అని విశాఖపట్టణమునండి స్పెషియల్ జైలు నేడు తిరిగి వచ్చినాడని.

బాబరు అకాలీ కేసు

91 మందిని సెషన్సుకు పంపిరి

ఈ కేసులో ప్రారంభవిచారణ పూర్తియైనది. రి గుర్తింపబడిన 91 మందిని సెషన్సు కోర్టు విచారణకు పంపిరి. ఈ యొక్క గుర్తును ఉక్కుబాగులను వాటిని మరల వారికి నూడ అరెస్టు చేసినది తెలియచెప్పింది.

జాలనాశ్వలను దొంగిలించునట్లేన ధానానించును లా మోరల్ జైల్లో మేధరాను గ్రామమున ట్రైబునల్ రిని తెలియచెప్పింది. (ఆ. (వె))

ఆచార్య ప్రఫుల్ల చంద్ర

రాయగారు

చిటగాంగులో స్వాగతము

ఆచార్యులవారు మాడుచుకొనుట పాలు సుర్వాప్రాంతము నిలవాయుకొంగుల, హావీగంజి, సిల్వరు ప్రాంతములు యామిల్లానున్న గుట్టల సంచారము చేసి యామిల్ల తెలుతేటి దిగి చిటగాంగు చేరిరి. మహాజనమటులో నున్న ఖడ్గ నిర్మాణ స్థానమును తిరిగి పరిశీలన కొంగెను సంఘాధ్యక్షుడు ప్రసన్న కుమారనేతగాంజి ఆచార్యుని తోరగా ఆచార్యుడగీకరించెను. వాస్తవము సత్యచంద్రుల ప్రతిపాదనలకు (ప్రొటెక్షన్) సంపాదకుడు) గార్లు ను అట కే గిరి. వారి కందరికి న చట జమిందారు రామచంద్ర రిగి మదియన బడవిచ్చిరి. చిటగాంగు కొంగెను కొరకు వర్షయ్యుడు ఇరిగేషన్ల అభిమానులను అచట చేరియొందిరి. ఆచార్యులవారు కొంగెను ఖడ్గనిర్మాణస్థానమున కేగిరి. అచట వని చాల ముఖ్యగా జరుచుచున్నందులకు చాల సంతోషించిరి. అజమిందారులు చాలచేతన క్రింద వారగుటచే ఒకటికాల మును భవనమును ఖడ్గనిర్మాణమున కొనంగిరి. చాలమంది యంత జనులు పూనుకొని చానిని కేంద్రముగా నేర్పరచి ఖడ్గమును బాగుగా వ్యాపింపజేయుచున్నారు. వారు నేరపని స్వయముగా చేయించి అందుకు నాణే జీరించుచున్నారని. అటనుండి వారు సుదియొకు వెళ్లిరి. అచట లండి ట్రేడ్ దొంగతనమున మంచి ఎడలో వారు చాలమైదు నడన పరిచివచ్చిరి. అది మారుమూలస్థలము. ఆ ప్రాంతమున కొన్ని గ్రామములలో నేరపని చాలమందికి నుల కృత్రిమము. వా రాగ్రామములను అడ చూచిరి. ఆంధ్ర తేజమునందు కలె యిచట నూడ ఖడ్గము వ్యాపకమునకు నుండి అనక కేసు కలదుగాని అందులకు తగిన ఘోషమునుకలదు. ప్రతిపక్ష చాల హెచ్చుగా నుండుటవలనను చాలమంది కర్షకులు క్రింద వివేకములకు కుదురుచుండుటవలనను కొంత యిబ్బంది కలదు. క్షుణ్ణి. ఇందులకు తగిన ఏర్పాటులు జరుగుచున్నది. సుదియొలో ఖడ్గమునే ముఖ్యము కొన్ని నెలలవరకును కడతొలికను వానిలోని బలగొనుట బాగు జరగవచ్చు చూచిరిగాను. వారిసోదరులను ఆచార్యులను సమర్పించిరి. అది చిటగాంగునండి అందికాచరణ బాగుగాను మారు తిరిగి వచ్చినది.

భారత పారిశ్రామిక ప్రదర్శనము

పూనా, ఏప్రిల్:—నగర్పాత ప్రదర్శనవారి యాహ్వానమున, భారత పారిశ్రామిక వాణిజ్యాభివృద్ధి సంఘము (కరాచీ) వారు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వమున కేసుల 11-వేది మొదలు 26-వేది వరకు పూనానగరమున జరుగుట కంగీకరించిరి. మూడవ ప్రదర్శనము, 20-వేది మహారాష్ట్రగారి యాహ్వానము క్రింద 20-వేదిగా జరుగను. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము దక్కను జరిగరా నాయకు జరుగును. ఆంధ్ర.

ఆంధ్రుల గాంధీ మహాత్ముని పుజానిధి

లక్షరూపాయలు సమర్పించవలెను

యథా శక్తి ని తోడ్పడుతు

(:):

ఇదివరకు	చందాలు
	13639-0-4
పశ్చిమకృష్ణా వాడర్లములు	
కుందేరు గ్రామస్థులు	178-0-0
ఖండిక గ్రామస్థులు	100-0-0

కోకాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు	పంతులుగారికి చేరిన వసూళ్లు
ఇదివరకు	5186-7-9

పశ్చిమకృష్ణాజిల్లా శ్రీయుత	
ఆ. కాశేశ్వరరావుగారు ఆ. రామ	
శేషయ్యగారులద్వారా వసూళ్లు	650-0-0
దాతలవివరములు చందాదారులవివరములు	
వెనుకనుంచి ప్రకటింపబడును.	
తంగిరాల జగన్నాథంగారు తాలూకా	
ప్రచారకుడు మండపాక	9-0-0
గుంటూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘ కార్య	
దర్శిగారిద్వారా 24-3-24 నుండి	
31-3-24 వరకు వసూలు	105-0-0
శ్రీమ. త్రివివాది భయంకర మంత్రిరత్నం	
వెంకటగోపాలాచార్యులుగారు వసూలు	
చేసినది (కైలాసపట్నం విశాఖపట్టణముజిల్లా)	25-0-0
ఉప్పాకట్టిరత్నమున హుండివగైరా వసూళ్లు	
వల్ల (విశాఖపట్టణముజిల్లా)	16-1-6

నెల్లూరు	
శ్రీయుత పొట్టికట్ట సుబ్బరామయ్యగారు	1-0-0
యం. రామరావుగారు	1-0-0
కే. ఆర్ వెంకటాద్రికాశ్రీ గారు	1-0-0
పొట్టాకు సుబ్బరామయ్యగారు	1-0-0
ఓటగంటి వెంకటేశ్వర్లుగారు	1-0-0
సో. పాలేటి పవనకృష్ణమూర్తిగారు	2-0-0
కె. నరసింహాచార్యులుగారు	1-0-0
జనమలద్ర భవానప్పగారు	1-0-0
ఇ. వెంకట్రామయ్యగారు	2-0-0
కె. రాఘవయ్యగారివల్ల వసూళ్లు	28-0-0

అనకాపల్లి	
శ్రీయుత ఇమ్మిడికెట్టి రామకృష్ణయ్యగారు	5-0-0
ఉప్పల వెదవెంకటరమణయ్యగారు	3-0-0
రాజికోండ జగ్గారాయుడుగారు	3-0-0
రాజికోండ వెంకటకృష్ణగారు	3-0-0
మరుమేటి సహ్యాసయ్యగారు	1-0-0
గుళ్లపల్లి వారాయణమూర్తిగారు	1-0-0
నూకాలమ్మతీర్థములో దేవస్వామీలు	18-0-0

యలమంచిలి	
దంట్ల వెంకటస్వామిగారు	1-0-0
అభిమాని 0-8-0 పుల్ల అప్పన్నగారు 0-4-0 కశ్యప	
సత్యనారాయణగారు 0-4-0 గోపికెట్టి శ్రీరాములు	
గారు 0-4-0 యా.గోవిందరాజుగారు 0-4-0 యా	
అప్పలనరసయ్యగారు 0-4-0 రంగం వెంకటస్వామి	
గారు 0-4-0 గోపికెట్టి అప్పన్నగారు 0-2-0	
వద్దిపర్తి భద్రాచలంగారు 0-2-0 కట్టా రామయ్య	
గారు 0-1-0 కట్టమూరి కనకాచలంగారు 0-1-0	
నిమ్మకాయల వెంకటస్వామిగారు 0-2-0	
బూరగపాలెంవర్తము 0 8-0 మొ	4-0-0

మొత్తము 14110-1-10

మొత్తము 6079-9-3

అస్సాముకాననవళ

సిల్వాన, 4 ఏప్రిల్:—ఈ దినమున అస్సాము కానన వళయందు అస్సాము తేయకు వై ఎవరతి వస్తును తొలగించుటకు తీర్మానము గీకరింపబడినది. కరుణాకర హయానుగారి ప్రతిపాదనపై ఆసమావేశమునకు సంగ్రహింపబడినది. ప్రభుత్వఅధికారులు తీసికొనిన చిత్తలగురించి విచారించుటకు గాను కాననవళయందు సంఘము కొకదాని నేర్పరచుటకు తీర్మానము వై చిత్తవరిగినది. ఈ చర్యకు కాశ్యపముగ నిశ్చయము కలెక్షను ప్రతిపాదన కనుమలముగ 28 గురును ప్రతిపాదనకు విమోచనమును సంఘముల నొకటిచే చర్య నిశ్చయించుటచేను.

స్వరాజ్యపత్రిక ముద్రాకార ప్రారంభోత్సవము

ఈనెల 5 వ తేదీ సాయంత్రమున దేవవాడలో స్వరాజ్యపత్రిక ముద్రాకార ప్రారంభోత్సవము జరిగింది. పౌరుషభ్యుంధుడను వచ్చిరి. శ్రీ యిత కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు ప్రారంభోత్సవమును జరిపిరి. ముద్రాకారాధికారులకు శ్రీమత రాఘవదేవి చావరిగారి కుమార్తెగారి. గుడివాడ కమ్మవారిని ప్రకటించిరి. కుభాకేశ్వరముల నొసంగిరి. చావరిగారి కేళకెట్టి రామయ్యగారు కొనియాడుచు కమ్మవారివరకును చావరిగారికి సహాయము చేయవలెనని కోరి. తిండి వార్త.

ప్రతి పాఠమునకును పాఠము పూర్తయిన తరువాతను మొక్కాను
భిక్షుగ నుండును. శ్రావణ శ్రోతక విద్యలన్నియును మంత్ర శాస్త్రము
విద్యలు.

ఆంధ్ర పత్రిక

రక్తాక్షి సంచత్సరాదిసంచిక

తయారయినది

—:0:—

ఇదే నేప సంచత్సరాదిసంచిక తయారై చందాదారులకు పరిపక్వముగా వచ్చుట ప్రారంభించినాము. చందాదారులు ద్వారా దీనికి స్వీకరించెదరని ప్రారంభించెదము.

సంచత్సరాదిసంచిక అక్కిరలేని చందాదారులు దయచేసి ముందుగా తెలిపినయెడల మాకు పోస్టుఖర్చులు దండగ గాకుండును.

వ్యవస్థాపకుడు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1924 నవంబర్ 7-వ తేది

సోమవారము

గాంధీసం దేశము

గాంధీమహాత్ముడు స్వయముగ వ్రాసిన వ్యాసములతో విరాజిల్లిన యంగుళియొక్క పత్రక వెలువడెనది. మరియే గాంధీసందేశములను చూచుభాగ్యము కలిగినది. మహాత్ముడొకను కడు దుర్బలుడుగ నున్నను, ప్రాణశక్తి యొకను స్వల్పముగ నున్నను, అతడు తనవిధిని నెరవేర్చుకుండ నుండజాలడు. అందుచేతనే నవజీవను యంగుళియొక్క పత్రకలను వెంటనే నడపుటకతడు ప్రారంభించెను. గాంధీమహాత్ముడు నూతనకార్యక్రమములను సూచించెదరని యాశ పెట్టుకొనినవారికి యాశాభంగము కలుగకమానదు. "నాకు క్రొత్త కార్యక్రమ మేడియు లేదు. ప్రాతపద్ధతయందు నాకు సుడవిశ్వాసము గలదు. వెనుకటికన్నగూడ నావిశ్వాస మింను హెచ్చు" డని మహాత్ముడు సూచించుచుండ, ఇంకొకమార్గము నాశించుట పాడియగునా? స్వయంసహాయమే, స్వ జ్యమునకు మూలాభారమని మహాత్ముడు బోధించెను. పరాక్రయమార్గము బట్టుకొనియు, స్వరాజ్యము దూరమగుచుండును. ఈవిషయ మిప్పుడు బయల్పడినంత స్పష్టముగ నిదివర కెన్నడును బయల్పడి యుండలేదు. గాంధీమహాత్ముని విశ్వాస మింను ఎక్కువై యుండజాలదు. మహాత్మునివిశ్వాసమునందు అణుమాత్ర మయినను ప్రతిభారతీయు నానహించినచో, దేశ మీసరికి నాత్వంత్రాణుధియం దోలలాడుచుండెడిది. మహాత్ముని సలహా యాదర్శము. ఈశ్వరుడు సత్య స్వరూపు డని గాంధీ స్వయముగ తిలకించెను.

సత్యము ప్రతిగిల్లినచో, మహాత్ముని సందేశమును ప్రతిగిల్లును. కాని సత్యమునకు ప్రాతక్రొత్త యను భేదమే లేదు. సత్యస్వరూపు డగు పరమేశ్వరుని కనుగొనుటకు, అహింసయే మార్గమని, మహాత్ముడు సమ్మతించుచున్నాడు. అహింస యనన, ప్రేమయేగద. ప్రేమరాజ్యము వ్యాపించునపుడు, లోకకల్యాణము చేకూరుట కాటంకముండనా? స్వాతంత్ర్యము సత్యమునందలి భాగమగుటచే, మహాత్ముడు భారతవర్ష స్వాతంత్ర్యము

కొరకు తనసర్వస్వము నర్పింప నుసిద్ధుడుగ నున్నాడు. మహాత్ముడు దెలిపినటుల స్వాధీనభారతవర్షమే భగవంతుని పూజింపగలదు. మహాత్ముని దేశభక్తి సంకులత మయినది గాదు. అయ్యది ప్రపంచమున కెన్నడును ఉద్దండవకరిముగ నుండదని, మహాత్ముడు తెలియను. అహింసను ప్రకటించుటకు సహించుటకు, హైందవ స్వాతంత్ర్యము లోకకల్యాణమునకు త్రోవజూపగలదు. హిందూదేశము దార్జన్యవద్ధతుల నెప్పుడవలంబించినో, అనాడే స్వాతంత్ర్యాయముపై తనకు శ్రద్ధ దప్పిపోవునని మహాత్ముడు చాటుచున్నాడు. దార్జన్యము మూలమున చేకూరెడి స్వాతంత్ర్యము బానిసత్వమే యగునని అతడు భావించుచున్నాడు. ప్రతికర్తులహృదయముల గరగించి, వారి ఉత్తమ శ్రమలను బైకేదెచ్చుటకే ప్రయత్నింపవలెగాని, వనకార్యమును సాధించుటకు వారిని భయపెట్టు గూడదని, మహాత్ముడు హిత మొనగుచున్నాడు.

మహాత్మునివద్దటిని కేవల నిరోధకదృక్పథయని తలంచెడివారు పొరబడిరని వెనుకనే దెలిసియుంటిమి. ప్రేమచేతనే శత్రువుల జయింపవలెగలనని అతడు గట్టిగా నమ్ముచున్నాడు. అహింసాప్రతిజ్ఞకు, భారతీయలలో ననేకులు విరుద్ధముగ ప్రవర్తించినందుల కతడు గుండట సహజము. పత్తర్థులయెడ నసహనము జూపితిమి. హిందువులను మహమ్మదీయులను దార్జన్యమునం దొకరికన్న నెక్కువ మించిరి. శాసనసభాప్రవేశవాదులను బహిష్కారవాదులను పర్వస్పరమావధాలకు బాల్పడిరి. ఇట్టిస్థితిలో మహాత్ముడు యంగుళియొక్క పత్రకతో మరల అహింసాశాంతియును పూరింపవలసిన యగత్యము గలిగినది. ఆ మహామహుని సత్ప్రయత్నములకు తోడ్పడట ఎల్లరవిధి యగుచున్నది. కిలాఫాత్ ప్రశ్నను గూర్చి మహాత్ము డిచ్చిన ప్రశ్నోత్తరము కడు సమంజసముగ నున్నది. కిలాఫాత్ సమస్యను చర్చించుటకు సహమ్మదీయులే అర్హులనియు, మహమ్మదీయమతభావిభాగ్యకయమంతయు వారి హస్తములలోనే గలదనియు, మహాత్ముడు దెలుపుచున్నాడు. మహమ్మదీయుల స్నేహము గోరెడి ప్రతి హిందువుడును ఆపత్సమయమున వారికి శక్తివంచనలేక తోడ్పడుటయే ధర్మము. హిందూ మహమ్మదీయప్రశ్నగూర్చియు, శాసనసభల ప్రశ్నగూర్చియు, భావికర్తవ్యముగూర్చియు, జాహూలో నాయకు లందరు గలసి దీర్ఘముగ యోచించుచున్నారు.

వారి యభిప్రాయములు వెలువడవరకు, నోటి కతో వేచియుండుట ధర్మము. కాని, అన్నిపక్షములవారికిని గావసిన నిర్మాణకార్యక్రమమువిషయమై శ్రద్ధపహించుకుండుట మాత్రము నేరమగున. గాంధీమహాత్ముడు తెలిపినటుల, ఒక గజము దారము తీసిన కొలదియు గజము కద్దరును తయారు చేసిన కొలదియు స్వరాజ్యము చేపట్టకు వచ్చుచుండును. హిందూనాదరుని గూర్చిగాని మహమ్మదీయనాదరునిగూర్చిగాని చెడతలంపు నెవరు లేక యుండరో అట్టివాడే హిందూ మహమ్మదీయ సమస్యపరిష్కారమునకు తోడ్పడగలరు. భారతీయులకు తమధర్మ మేడియో దెలిసియేయున్నది. ఆచరణయందే వారు వెనుదగ్గుచున్నారు. కేవలము ఉద్దేశపూరిత విషయములకొరకే వారు పాకులాడుచున్నాడు. మహాత్ముడు ప్రజల మధ్యకు వచ్చియుండుటచే ఇకనయినను వారు సూచించిన మార్గము ననుసరించి, ఇష్టకామార్గస్థితి బడయుట ముఖ్యమని తెలుప నక్కరలేదు. మహాత్ముడు స్వరాజ్యమునాశించుచున్నాడు. గూహలలోనిశిఖియి తపముజేయుటకన్న, కర్మయోగము నలుపుటయే

నుత్తమకార్యమని మహాత్ముడు తలచుచున్నాడు. సిరిసంపదలమధ్య నుండియు వానికి చానుడుగాక. రాజయోగము నవలంబించి భ్యాతిబడిసిన జనకన్మచాలుని జీవితము మహాత్ముని కచ్చేరపు గొలుపుచున్నది.

నిత్యం సేవానిమగ్నుడై, మాతృదేశము కొరకును మానవకోటికొరకును తనసర్వస్వమును నర్పింప మహాత్ముడుదృక్పథుడుగ నున్నాడు. దేశసేవ, మోక్షమునకు దారిజూపుననియు, శాశ్వతశాంతిని, శత్యస్వచ్ఛను ప్రసాదించు ననియు అతడు నమ్ముచున్నాడు. స్వరాజ్యము స్వరాజ్యమునకు త్రోవజూపునని అతనికి విశ్వాసము గదు. ధర్మరహితమగు రాజకీయవిషయములం దతని కాసక్తిలేదు. అయ్యది అత్యనుచవివేయనని అతనికి తెలియను. మహాత్మునిసందేశముకొరకై భారతీయులే గాక ప్రపంచముతయు వేచియున్నది. ఈశ్వరరాజ్యము ప్రపంచమునందు మరియొకమారు సుప్రతిష్ఠితమగుట ముఖ్యావశ్యమని, ఎల్లరును గోరుచున్నారు. మహాత్మునిప్రేమములమున ఇట్టికని జరుగు సూచనలు పొడట్టుచున్నవి. "టుమారో" అను బిటీషుపత్రికలో గాంధీమహాత్మునిమతియు చక్కగ వివరింపబడెను. మహాత్ముడు అహింసను సూచించినంతమాత్రమున పిరికిపండ్ గాడనియు, మానవులెల్లరిలో అతనికంటె ధైర్యవంతుడింకొకడు లేడనియు, హింస సత డెలుల ఏవగించునో పిరికితనమునుగూడ అతడటులనే నిరసించుననియు, యీ పత్రిక దెలుపుచున్నది. అహింసాపద్ధతినవలంబించుటకు ధైర్య మెక్కుడుగ గావలయునని తెలుప నక్కరలేదు. ఇంగ్లండులో గూడ అసహాయోద్యమముగూర్చి దురభిప్రాయము దొలగుచున్నదని యాపత్రిక ద్వారా విన గలుగుచున్నాము. అసహాయోద్యమము చనిపోయెనని కేలిడినవాడు సయితము, తాము పొరబడితిమని భావించుచున్నారట. అసహాయోద్యమము హిందూదేశ ప్రజల ఘనములలో నెక్కుడు బలముగ నాటుకొనినటుల వారు కనుగొనుచున్నారని "టుమారో" పత్రిక తేటపరుచుచున్నది. భారతీయుల నిశ్చయము బలపడుకొలదియు, ఇంగ్లండు సత్యమును గ్రహించి, వారి మనోరథము నిడేర్చకమానదు. మహాత్మునిసందేశము త్వరలో సఫల మగుగాక!

"రాళ్లుపెట్టిన గుండ్రను ప్రయోగింపదగినను"

పైసిద్ధాంతము హిందూదేశమున తరుచుగ నాచరణలోనికి వచ్చుచున్నది. కాన్పూరులో మేజస్ట్రేటుగారిసిద్ధాంతము నాచరణలో బెట్టిరి. తంలివార్తలలో దెలుపబడిన ఘోరవృత్తాంతము జూచిన ఎట్టివారి హృదయ మయినను గరుగకమానదు. ప్రభుత్వప్రకటనముబట్టి సయితము, అధికారులచర్య విరుద్ధముగ దోచుచున్నది. కాన్పూరు దూదిమిల్లులో, బోసను గూర్చి యజమానులకును కార్మికులకును తగాదా వచ్చెనట. ప్రొద్దున తొమ్మిదిగంటలవరకు పని నెవ్వరిగ జరిగెను. పదిగంట లగునప్పటికి పనివారిలో చాల మంది పని మానివైచిరట. యజమానులకును పిరికిని సమాధానము గురురకపోయెను. సాయంకాలము 4 గంటలగుసరికి పోలీసు సహాయమును యజమానులు గోరగ, వారు ఆయుధపాణులై విచ్చేసిరి. సూఫరింబండ్లెటుగారు సయితము విచ్చేసిరి. సిటీ మేజస్ట్రేటుగారు వచ్చిరి. వీరందరు గలసి కూలీలను షెడలిపోమ్మని చెప్పగ, దాదాపు వేయిమంది నెడలిపోయిరినియు, శాల్గువందలమంది మాత్రము

మిగిలిరనియు, ప్రభుత్వ ప్రకటనము దెలుపుచున్నది. అట్టి తరి, యీ నాలువందలమందిని సామ్యముగ పంపివైచుటకు వీలు లేకపోయెనని నమ్ముటకు వీలు గనుపింపదు. మాంటెమ పోలీసువారున, తదితర పోలీసుభటులుజేసిన ఆర్భాటములు ప్రజలలో నిరాశను రోషమును గలుగ జేసినని తలచుట కాధారము గనుపించుచున్నది. పోలీసువారిపై ప్రజలు రాళ్లను దువ్వొడుగిరనియు, పోలీసువారంతట బెత్తములను పయోగించి ప్రజలను మోడి, గేటుయొద్దకు బంపివైచిరనియు ప్రకటనము దెలుపుచున్నది. బెత్తముతో మోడుటలో, పోలీసువారు దారుణముగ బ్రవర్తించియుందురు ఇట్టి కఠినచర్యలవలన వ్యవహారము మరింత విషమించియుండుట సహజము. మరల రాళ్లు దువ్వబడెననియు, అంతట మేజిస్ట్రేటుగారు తుపాకుల గాల్చు నుత్తరు విచ్చిరనియు, ప్రకటనము దెలుపుచున్నది. నాల్గవ మార్లు పోలీసువారు వరుసగా గాల్చిరట. నాల్గవ మార్లు గాల్చినపిమ్మట, ప్రజలలో చాలమంది పారిపోయిరనియు, కొలదిమందియే మిగిలియుండి రనియు, ఈ కొలదిమందిమీదగూడ మరల రెండు మారులు కాల్చుటకు పోలీసు సూచించుటకు గారు తర్హవిచ్చిరనియు, అంతటితో సంతయు సర్దు మణిగె ననియు, ప్రభుత్వ ప్రకటనము వివరించు చున్నది. తుట్టతుడకు నలుగురు చనిపోయిరనియు, మరికొందరుకు గాయములు తగిలెననియు, ప్రకటించ బడెను గాని, ఇంకను చాతమంది మరణించి రని యూహింపవచ్చును. కొలదిమంది ప్రజలు చేరి రాళ్లు దువ్వినచో, వారిపై తుపాకులను ప్రయోగించినగాని శాంతి నెలకొన దని ఏనాగరిక దేశమునందును అంగీకరింపజాలరు. ఇట్టి సిద్ధాంతమును హిందూదేశమునం దమలుతో బెట్టుట, ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానమునకు ఫలితము ప్రజల ప్రాణములనిన, ఎంతనిర్లక్ష్య మేర్పడినదో నిండు మూలమున గ్రహింపవచ్చును. హైందవ పరిపాలన ము ప్రజలకు సంపూర్ణ బాధ్యత వహించిన గాని, యిట్టిచర్య దొలగి పోజాలదు.

విల్లింగుడను ప్రభువుగారు

మద్రాసు గవర్నరుగారు విల్లింగుడను ప్రభువు గారు శేషజీవితము తమయొద్దోగడవని చాలించి స్వదేశమునకు పయనమై వెడలుచున్నాడు. క్రొత్త గవర్నరుగారు గానోచేరు ప్రభువుగారు త్వరలో నీ పదవి నాక్రమింపగలరు. గవర్నరులు నచ్చుచుండురు. పోవుచుండురు. పరిపాలనా విధానము మాతము మార్పు జెందజాలరు. అందుచే మా సమకాలిక ప్రతికలు కొన్నింటలో గవర్నరుల పరిపాలనముగూర్చి దీర్ఘవ్యాసముల బ్రచురించుటచే గలిగెడి ఫలిత మంతగ గనుపింపదు. ప్రస్తుత పరిపాలనావిధానము విలిచియుండునంతవరకు, ఎవ్వరి నాస్థానమున నిలిపినను, దాదాపుగ నొకటే ఫలము చేకూరును. బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర విభేదము నాధారముగ నైకొని, ప్రజలలో చీలికను బెంచుటకు బ్రయత్నించుటలో, విల్లింగుడను ప్రభువు గారు అధికారవర్గసంప్రదాయముల ననుసరించిరే గాని, వేరుగాదు. ఇప్పుడు లిట్టను ప్రభువుగారు బెంగాలులో నేమిచేయుచున్నారో పరికింపవచ్చును. హిందువులనుండి మహమ్మదీయులను చీలదీయుటకు బ్రయత్నించుచున్నారట. మహమ్మదీయు లిరువురు మంత్రులుగ నుండిరి. విశ్వాసరాహిత్యకీర్తనము, మహమ్మదీయులను నష్టపరుచుటకై చేయబడెనని, తెలుపుటచే మహమ్మదీయు లుడ్రేకపూరితు లైరని తెలియుచున్నది. విభజించి పాలించుట, ముఖ్య

పరిపాలనాసూత్ర మగుచున్నది. ప్రజలకు ప్రభుత్వము బాధ్యత వహింపనంతవరకు, ఇట్టి భేదోపాయములు ప్రబలుచునేయుండును. మరియొక గవర్నరుగారి పరిపాలనలో, ప్రజల కోర్కెలు సఫల మగుననుట వ్యర్థపుతలపు. లేబరుపక్షము వారే, తమ వాగ్దానములను విఫలపరుచుచున్నపుడు, తక్కుంగలవారి సంగతి జెప్పవలయునా? ప్రజల దృష్టినిబట్టి చూచినవిల్లింగుడను ప్రభువుగారిపరిపాలన మపజయము గాంచెననియు, ప్రజాశయభగ్ను మునకు తోడ్పడె ననియు చెప్పక తప్పదు.

గూడెముల చట్టము

దక్షిణాఫ్రికా గూడెముల చట్టమును ప్రతిపాదించుటలో, డక్టరు మంత్ర ప్రతాపార్థుల నెన్ని టినోబలికెను. స్ట్రట్సు-గాంధీ ఒకంబడిక కిడి పరుద్దము గాదనియు, తా మెట్టి బెదరింపులకు లొంగమనియు వీరు ప్రకటించిరి. సర్ అబీబెయిలీగా రింతకన్నను ఒక అడుగు ముందుకుబోయి, భారతీయులకు సమానపుహక్కుల నొసగవలసివచ్చుచో, బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమునుండి, దక్షిణాఫ్రికా పేరుపడునని చెప్పిరి వీరినిశ్చయము సంతయుమెచ్చుకొనవచ్చును. సామ్రాజ్యముపై వీరి కెంతటి యభిమానము గలదో వెల్లడియగుచున్నది! స్ట్రట్సు-గాంధీయొడంబడిక కీ చట్టము ప్రతికూలము గాదనుట వట్టిబూటకము. భారతీయుల హక్కుల నికమీద భంగపరుపకుండుటయగాక, 1914 సంవత్సరమునం దున్న నిర్బంధములను నెమ్మదిగ తొలగించుటకుగూడ తమకును స్ట్రట్సుసేనానిని జరిగిన యొడంబడిక తేటపడినని, మహమ్మదీవుడు వెల్లడిజేయుచుండ, సందియమున కవకాశ మేమి గలదు? ప్రస్తుత నిర్బంధముల దొలగింపకబోవుటయగాక, క్రొత్త నిర్బంధములను విధించుటకుగూడ స్ట్రట్సుసేనాని ఇప్పుడు పాల్పడుచున్నాడు. కాలనీలమంత్రి థామసు గారిపుడేమి చేయుదురు? లేబరు ప్రభుత్వమును కఠిన పరిక్ష ఎదుర్కొనిన దనుటకు సందియము లేదు.

సంయుక్త జాతీయ పక్షము

ఇంతకాలమునకు చెన్నరాజధానిలో సంయుక్త జాతీయ పక్ష మేర్పడినందులకు సంతసింపవచ్చును. ఏలయన, సంస్కరణము లారంభ మయిననాటి నుండియు, చెన్నరాజధాని సాంఘిక కల్లోలమునందు మునిగియుండెను. వర్ణ విభేదము నాధారముజేసికొని రాజకీయసమస్యను నడుచుచుండెను. బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర విభేద మే రాజకీయపరిణామమును నిర్ణయింపవలసివచ్చుటచే, అనవసర మగు పోరాటము లుద్భవిల్లి రాజకీయజీవితమును కలుషపూరితము గావించెను. ఇట్టి పోరాటములవలన కొందర స్వలాభము పెరిగినను, దేశాభివృద్ధి కుంటున్నదని చెన్నరాజధాని గ్రహించినది. జాతీయబట్టిగాక, రాజకీయమతము ననుసరించి పక్షము లికమీద వేర్పడవలయునని కోర్కె గలుగుటయే ఇందుకు నిదర్శనము. సంయుక్త జాతీయ పక్షము, సూతనపరిణామమును సూచించుచున్నది. ఇకనుండియు సాంఘిక విద్యేష మంతరించుటకు, సూతనపక్షము తనక క్రి సంతను వినియోగించుగాక యని కోరెదము. జాత్యైక్యత లేనిది, స్వరాజ్యము సిద్ధింప దనుట స్వరస్పిద్ధము. అధికార వర్గము తనయధికారమును నిలుపుకొని, ప్రజలలో కలహముల బెంచుట కేంలేని యవకాశ ముండగలదు.

కీర్తి కేములగు భాగవతుల సోమయాజీశర్మ గారు అమెరికాయందు విద్యనభ్యసించి, గుంటూరులో న్యాయవాదిగ బనిచేయుచు, సదయహృదయుడని పేరొందిన యువకులగు సోమయాజీశర్మగారు అకాలమృత్యువ్రవాత బడినందుల కెంతయు చింతించెదము. వీరైకపుత్రుని గోల్పోయిన వీరి జనకుని కిని, తదితర బంధుమిత్రాదులకును మా సానుభూతిని మనఃస్ఫూర్తిగ నందజేయుచున్నాము.

మాలానా పోకతాలీగారు

ప్రభుత్వోద్యోగల ఆక్షేపణలకు ప్రత్యుత్తరము
టర్కికి వెళ్లెదలచి, భిలాఫతు ప్రతినిధులకు కొందరి పానుపోర్టు నియంత్రణ పోపుకు మరి కొందరికి కొన్ని ఎరతులు విడిచియు భారతరాజధానిలో 50 మాన్యుమెంటుగారి ప్రకటన గల మున్నగు వానిని గూర్చి ఆ భిలాఫతు సంఘాధ్యక్షుడు మోకతాలీ గారు యుండి యాదోరతనము మామిడి పార్టు మెంటు వారికి కలిగియున్నట్లు వాదన భిలాఫతు సంఘములో హిందువులను చేర్చుకొనుటయం దెట్టి ఇతిమయము లేదు. చాలమంది మహమ్మదీయులను గూడ మాన్యుమెంటులో భర్తీయగాను వ్యాధి ఇప్పుడు టర్కికి పంపవలసి ప్రతినిధి గ్రూపుండు మహమ్మదీయుల కాని రినిగూడ చేర్చుటయే మానటయే భిలాఫతు సంఘమువారి యిష్టము. ఈ కమిషనును దొరకినయితే సర్దుబాటు లేనా వాపు బోధపడలేదు. క్రమచయం దన్నీ చేక ములగాని నవాబువీ యుటకున కాంతిపామరకృతులను కలిగిం పగోరుచు రిగయోజనమునకు వారిని 506.124 కన్న నుండి చెక సాలగో నుండుటకు వివిధ బంధుమో తెలియజేసినది. మర వివరములందు కల్పింపకొనకుం చెప్పుకొననట్టి ప్రభుత్వసభ్యు లతో నెనరుగాని మరివిషయమున ప్రతినిధులుగా వెళ్లుట కొం దుమ తగుదురని కొందరు తిండి తెలుపుట కెట్టి అధికారమున లేదు. ఇతర దేశములలోని దేశీయ విషయములతో నీ పత్రికను అ కేమి యును ప్రసక్తిలేదని యిదివరకే భిలాఫతు జనుమతు సంఘముల గారు స్పష్టముగా ప్రకటించిరి. ప్రతి నిధులుగా వెళ్లుటకు 19 గురికి ఎక్కువగా వారిలో 12 మందికి పానుపోర్టు నియంత్రణ లేదని. వారిస్థానమున క్రొత్త వారి నేర్పించుటకు వాకధికారులు లేరుగాని వారినిండి పానుపోర్టు నియంత్రణ పోపునని మోకతాలీగారు (వారికి ఆ. వె)

వంగరాష్ట్ర మహాసభ

మాలానా అబ్దులు కలాం అజమగారి ప్రకటనము
కొన్ని కారణముల వలన స్వార్థపరులకు కొందరి నవాబువీ యు రాష్ట్రీయసభను బహిష్కరింపవలెనని మహమ్మదీ యు ల కం ద రి కి గి దు ర్భో థ చే యు చు న్నారు. దేశభక్తు లగు మహమ్మదీయులెవ్వరు నిట్టి కుట్రములను లేక్కచేయరాని అమానుషులెవరైన వీరి మామూలు చిట్కకొందురేమోయని మేమిట్టచే హెచ్చించుచున్నాము. ఒకరిద్దోలాభపల్లముగాని ఒకటట యము వారి లాభపల్లముగాని అభిలషాగి మహమ్మదీయుల లాభ పల్లము అనిండుకొనజాలవు. అది మాలానా అబ్దులు కలాం అజదు గాదును మరి ఏమి ను. ది మహమ్మదీయు లొగ్రహణభ్యులు అను సుటివారి. కంకరాష్ట్ర గానసభలో మంత్రికేంద్రము మహమ్మదీయులే యుటచే మంత్రిమండలిలోని శిథిల చర్యలను చట్ట మసభలో సామా దించుట నప్పటినుండియు మహమ్మదీయులలో కొందఱు అసంతృప్తి ప్రకాశింపజేసిరి. కొందరు మహమ్మదీయ బాబులు బదలను పట్టుకొని కొందరు భారత సమైక్యత వ్రతుడు చేరగా పోలీసువారు వారిని కలిమివేసిరి. ప్రభుత్వోద్యోగము లలో 100 కి 80 మహమ్మదీయుల కివాసలేనను తిర్మాతా మరల కాననసభలో నుటపాది పడగా స్వరాజ్యపక్షమువారు దానిని తిరస్కరించిరి. అతిర్మాతాగూడ వీరిపోయినది అందు వలన మహమ్మదీయుల అసంతృప్తి వర్ధిల్లి తెలిగింది. మహమ్మదీ యసంతృప్తిగూడ తీవ్రమగు వ్యాసములు వెలువడిన. ఒక మీద హిందువులతో కలసి ఏ. ని. యను చేయగూడదని గూడ కొందరు వ్రాసిరి. వెంటనే మహమ్మదీయులకు కాననసభలో ఆర్థిక ప్రతిష్ఠాను ప్రవేశపెట్టగా స్వరాజ్యపక్షమువారు దానిని గూడ తిరస్కరించిరి. అంతటితో కొకతెగ మహమ్మదీయుల లో నదివరకే కలిగియున్న అగోచర మరింత ప్రకటించి. వాకే యిప్పుడు రాష్ట్రీయసభను బహిష్కరించుటకు ప్రయత్నించు చున్నారట గాననే నాయకు లిటుల ప్రకటించిరి. ఆ. వె.

పాలకొల్లు మునిసిపాలిటీ

మిత్రమండలి పరిశీలన నమన్య

ప్రకటన

} వేలూరి వెంకట్రామయ్య

ప్రకటన

జమిందారు, విస్తృత పేట అండ్ గుండెపల్లి యెస్టేట్స్.

డాక్టరు యర్రమిల్లిజగన్నాథాస్త్రిగారి కేసు

(స్వకీయవిలేఖరి)

మేజిస్ట్రేటు జామీనుకోరుట

కాస్త్రిగారు జామీనుచుట

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 4:— గోదావరి జిల్లా మేజిస్ట్రేటు నేడు కోర్టుకు 12 గంటలకు వచ్చి యర్రమిల్లి జగన్నాథాస్త్రిగారి కేసును గురించి తీర్పుచెప్పెను. ప్రాసిక్యూషన్ సాక్ష్యమునకు మేజిస్ట్రేటుకు నమ్యకము కలిగి జగన్నాథాస్త్రిగారిని 108 వ సెక్షను క్రి. ప్రొ. కోడ్ ప్రకారము జామీను యివ్వవలసినదని విధించెను ఆ ప్రకారము ఈ 500 లకు బాంధువాగ్రహించెను. ఇద్దరు మండపేట ప్రత్యులైన జామీనుకార్లు కూడ ఇచ్చెను.

2 వ తేది విచారణ వివరములు

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 2:— నేడు 11 గంటలకు గోదావరి జిల్లా మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో డాక్టరు యర్రమిల్లి జగన్నాథాస్త్రిగారిపై మోపబడిన జామీనుకేసు విచారణ తరువాయి జరుప బడెను.

సాక్ష్యవిచారణకు ప్రారంభమున ముద్దాయిత్వపున కాస్త్రిగారు కేసుగిరిరావుగారు పిటిషను పెట్టుచు నిట్లుచెప్పెరి:— ప్రాసిక్యూషన్ వారు దాఖలుచేసిన కాగితముల పుట్టుకను గురించియు ఒకరొకరిద్వారా వచ్చుటను గురించియు విశేష అనుమాన ముండుటచేత నేడు విచారణవారపు ముగ్గురు సాక్షులు, (అనగా జిల్లా పోలీసు న్యాయపరింటెండెంటు రాజమండ్రి సబ్ కలెక్టరు, మేజిస్ట్రేటు క్లర్కు) సమను చేయబడిరి. వ్యాయ పతిపాలనము సరిగ్ జరుగు నుదేశముతోను సత్యమును గ్రహించుటకును క్రానుపరీక్ష ప్రశ్నావంటివిగాని లీడింగు ప్రశ్నలు గాని వారి నందరనుగాని వారిలో నొకరినిగాని కేసున అని యుండును. ఈ సందర్భములలో కోర్టువారు ఈ ముగ్గురు సాక్షులును కోర్టు సాక్షులుగా ఎంచబడవలెను-అని కోరిరి.

కోర్టు సాక్షులుగా ఎంచబడుటకు తగిన కారణమేది యునులేదు. గనుక అట్లు పరిగణింప గూడదని ప్రాసిక్యూటెండు ఇన్స్పెక్టరు అధ్యంతరముచెప్పెను.

కోర్టు సాక్షులుగా పరిగణించనని జిల్లా మేజిస్ట్రేటు వాక్రచ్చెను.

కాస్త్రిగారు సాక్షులను విచారించిరి.

8 వ సాక్షి

కోకా సత్యవారాయణగారు (మేజిస్ట్రేటు క్లర్కు) తన సాక్ష్యములో నిట్లుచెప్పెరి:— ప్రారంభములో మండపేట సబ్ ఇన్స్పెక్టరు పంపిన రిపోర్టు (అనగా దేని ఆధారమున ముద్దాయికి నోటీసు ఇవ్వబడెనో అనిపోర్టు) జిల్లా మేజిస్ట్రేటు నకు వచ్చినదికాని తనకు కాలేదు. ఎప్పుడు మేజిస్ట్రేటుకు చేరి నదో తాను చెప్పలేదు. విచారణ మొదటిదినమున ఎగ్జిసిటు ి దాఖలుచేయబడలేదు. రాజమండ్రి సబ్ కలెక్టరు ఇన్స్పెక్టరు వద్దనుండి తీసికొని వచ్చుటకు వ్యవధి తీసికొంటినని ప్రో. సా. 1 చెప్పియుండెను.

క్రాస్ ప రీ ట్

ప్రో. ఇన్స్పెక్టరు పరీక్ష చేయగా సాక్షి యిట్లు చెప్పెను:— నోటీసుకు కలుసు ప్రో. సా. 1 ని పరిక్షించి నప్పుడును అంతకు పూర్వము కూడను చూచితిని. ప్రో. సా. 1 దానిని దాఖలుచేయ బోవుచుంటే, అది నకలు కాబట్టి దాఖలు చేయదము పరిశీలనాంపే మానివేసినాడు. ఈ కాగితమును జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ఆఫీసులో ఇచ్చినప్పుడు చూచితిని.

9 వ సాక్షి

జిల్లాపోలీసు న్యాయపరింటెండెంటు తన సాక్ష్యములో నిట్లు చెప్పెను. 19-1-24 తేదిలో నందమగూ వారపు రిపోర్టు రామచంద్రపురము ఇన్స్పెక్టరు పంపగా అందునల్ల ముద్దాయి ఉపన్యాసమును గురించి తెలిసెను. అందు సబ్ ఇన్స్పెక్టరు యొక్క రిపోర్టులోని సారాంశ ముండెను. మండపేట సబ్ ఇన్స్పెక్టరు యొక్క నోట్సు నాకు ముందు చూపింబడెను. 24 వ జనవరిని వారపురిపోర్టువచ్చిన రి, 4 కోలలకు దాని విషయ తేలి వేసితిని. జనవరి 24 వ తేదిని తాను సంతకము చేసి నట్లు గుర్తించెను. కాగితములు నావద్దకు ప్రో. సా. 1 ని తీసి కొని రమ్మని చూచితిని. కాజమండ్రి సబ్ కలెక్టరు ఇన్స్పెక్టరు

వారా సబ్ ఇన్స్పెక్టరుకు నోటీసు కలుగుటకును తటస్థించినది. మండపేట రాజమండ్రి సబ్ కలెక్టరు ఇన్స్పెక్టరు జ్యూరిస్ డిక్ట నులో లేడు. మండపేట సబ్ ఇన్స్పెక్టరు రామచంద్రపురం సబ్ కలెక్టరు ఇన్స్పెక్టరుకు (లిండ్రి యుద్ధోగి ఎగ్జిసిటు (లి) (నోట్సు పెద్దదిగా వ్రాసినట్టిది) సబ్ ఇన్స్పెక్టరు నాకు పంపెను. దానివిషయ సంతకము చేయలేదు. నోట్సుపైన సంతకము చేసితిని. రెండవదానివిషయ ఎందుచేత సంతకము చేయలేదంటే, అది అధికముగ వెంచి పెద్దదిగా వ్రాసినట్టిది గనుక నోట్సును వారపాస్కోచితమైన పెట్టెలో పెట్టుకొని సబ్ ఇన్స్పెక్టరుకు ఇచ్చి కేసువలసినదని రెండవదానిని రాజమండ్రి సబ్ కలెక్టరు ఇన్స్పెక్టరుకు తీసికొని. ఎవరు పుచ్చుకొన్నారో తెలియదు కాని సబ్ కలెక్టరు ఇన్స్పెక్టరుకు నే నిచ్చితిని. ముద్దాయిపైని జామీను ప్రాసీడింగు పెట్టుటకు నూతన చేసితినిగాని సిఫారసు చేసితి ననిగాని చెప్పలేను. జిల్లా మేజిస్ట్రేటు సాక్షులను అయినపిదప రిపోర్టు పెట్టబడినది. ముద్దాయివిషయ ప్రాసీడింగు పెట్టక పూర్వమే సాక్షులను నాకు వచ్చినది. ఆక్షేపణ భాగములు ముద్దాయి ఉపన్యాసములో అసలు నోట్సును వెంచి వ్రాసిన నోట్సును తనాపేట చేయగా, ఉన్నట్లు కన్పించినది. “రక్త ధారలు” అనువాక్యము ఇంగ్లీషు తర్జుమాలో నున్న వాక్య మును బట్టియే ఉపన్యాసము ఆక్షేపణయ మని యెంచితిని.

క్రాస్ ప రీ ట్

ఎగ్జిసిటు (సి) (ఇంగ్లీష్ రిపోర్టు) మొట్టమొదట జనవరి 21 వ తేదిని నాకు చేరినది. 22-1-24 తేదిని ఇన్స్పెక్టరుకు తమ్యనమనిపంపిన ఉత్తరముచే పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరు (రాజమండ్రి) కు ఈ కాగితములు పంపితిని. అందును గురించి ఆలోచించితిని.

9 వ సాక్షి

రాజమండ్రి సబ్ కలెక్టరు ఇన్స్పెక్టరు అబ్దుల్ అజీజ్ కడపటిసాక్షి తన సాక్ష్యములో నిట్లు చెప్పెను:— మండపేట నా జ్యూరిస్ డిక్టనులోనిది కాదు. రాజమండ్రిలో నావద్దనుండి ఒకటవ ప్రో. సాక్షి. ఎగ్జిసిటు (లి) ను తీసికొనెను. నేను రాజమండ్రిలో న్యాయపరింటెండెంటు బంగాళాలో మాట్లాడు చుండగా బహుశః జనవరి 24 వ తేదిని మొదటి ప్రో. సా. ఈ కాగితములను తీసికొనివచ్చెను. ఆమాట్లాడుకొని వెళ్లిపోవు సందర్భములో కొన్ని కాగితములు నావద్ద ఉండిపోయినవి.

మామూలుగా జిల్లా న్యాయపరింటెండెంటు నాతో ఇట్టి విషయముగురించి ఆలోచింప నక్కరలేదు. కాని నే నా రోజున ఆ కాగితములు చూడదముచేతను నేను అక్కడ ఉండ దము తటస్థించుటచేతను జిల్లా న్యాయపరింటెండెంటు నాతో ఈ విషయమై ఆలోచించెను. ముద్దాయిపైన మొట్టమొదట నోటీసు వ్రాసినప్పుడు నేను లేను.

క్రానుచేయగా, ఈ కాగితములను పట్టుకొని వెళ్లి పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరుతో ఆలోచించితిని కూడ సాక్షి చెప్పెను.

ఉభయపక్షముల వాదన

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 4:— రెండవతేదిన సాక్ష్యముంతయు పూర్తియైనపిదప ముద్దాయిత్వపు కాస్త్రిగారు కాకుళవరపు కేసుగి రిపు పంతులు బి. ఎ., బాల్ ఆల్ లా గారు వాదన ప్రారం భించిరి. 108 (1) సెక్షను క్రి. ప్రొ. కో. క్రింద జామీనుప్రాసీ డింగు బాధీ చేసినపుడు ఇం. పీ. కోడ్డు 124 (ఎ) సెక్షనులో చెప్పబడిన అర్థమునకు ముద్దాయియొక్క ఉపన్యాసము వచ్చునా రాదా అనువిషయము మొట్టమొదట కోర్టువారిలో వింపవలె ను. ప్రాసిక్యూషన్ వారు ఇద్దరుసాక్షులను పెట్టిరి; అందులో ఒకరు పోలీసు సాక్షి, రెండవవారు పాఠశాలాధ్యాపకుడు. తక్కినవారిని కొంతమంది పెట్టెద మనీ తెలియజేసినప్పటికిని ఎవరొకొందరు కచ్చువారు మొదలైనవారు వారిని తిరుగ దొడి రని ప్రో. వారు చెప్పిన కారణములను బట్టి ఆతక్కినసాక్షులను పెట్టక విరమించిరి.

పోలీసు సాక్ష్యము విషయములో, మదరాసు లాజగ్నలు 88 లో 101 పేజీలో నిరూపింబడినట్లు ఇట్టి ప్రాసీడింగు లో పోలీసు న్యాయపరింటెండెంటు పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు ఇటు వంటి ఉద్యోగియైన సాక్షుల సాక్ష్యమును పరిశీలయవలెను. కనుక 1 వ ప్రో. సాక్షియొక్క సాక్ష్యమునందు విలువ అంతే యుండును. ప్రొ. కేటు లాభములకై 1 వ ప్రో. సా. ముద్దాయి విషయ ఈ కేసు పెట్టియుండనోవు. 4 గెంకలు మొదలు 8 గెంకల వరకు సభ జరిగినదనియు వీరన్యాయ తగునాత ముద్దాయి మాట్లాడె ననియు మొదటి ప్రో. సా. చెప్పెను. రెండవ ప్రో. సా. ముద్దాయి ఒక్కరే సభలో మాట్లాడెనని చెప్పెను. ముద్దాయి సాక్షులందరను పెద్ద పనుష్యులను, సాంఘిక వయ్య మొదలు 3000 వ్యా. ల వరకు ఆజామువచ్చు ఫీలియలు, స్వర్గము

లును, ముద్దాయియందు అభిమానముతో వచ్చినట్టివారు కారు. వారు సంగతులు చెప్పినారు సమముగా చెప్పినారు వారి సాక్ష్య మును కోర్టువారు నమ్యవలసి యున్నది.

తరువాత ఎగ్జిసిటును గురించి, కాస్త్రిగారు యిట్లు వాదించెను. నోట్సుకు కాగ్నక నకలున్నట్లు కన్పించదు. సభ అయిన వెంటనే నోట్సువిషయ ఒక గజెటెకు ఉద్యోగియొక్క సంత కము తీసికొనవలసియున్నది. అట్టిసంతక మేయియు తీసికొనబడ లేదు. సభ యైనవెంటనే ఆరోజుననే సంతకము తీసికొన్నట్లు సాక్ష్యము లేదు. సభయైన రి దినములకు సంతకమున్నట్లున్నది. ఎగ్జిటు (ఎ) లో [అనగా 16-1-24, 18-1-24 తేదీల సభ లలో సబ్ ఇన్స్పెక్టరు (ప్రో. సా. 1) తీసికొన్న నోట్సు] మొదటి కాగితములో 18-1-24 తేదిని జరిగిన సభ విశేషము లున్నవి; రెండవ కాగితములో 16-1-24 తేదిని జరిగిన సభ విశే షములున్నవి. సహజముగా దీనిని బట్టి మొదటి కాగితములో 16 వ తేదీ సభ విశేషములుండవలెను. తినిని బట్టి కూడ నోట్సు సభ జరుగుచుండగా తీసికొనబడలేనట్లు అనుకొనవలసి వచ్చు చున్నది. జనవరి 18 వ తేది దరిమిలాకు యీ నోట్సు వ్రాయ బడినట్లు అనుకొనవలసి వచ్చుచున్నది.

కాగితములో ముందువెనుకలు గుచ్చుటలో తేడా లేక పారబాటు అవచ్చునని మేజిస్ట్రేటు అనెను.

ఏదైనప్పటికిని ప్రో. వారు దాఖలుచేసిన దానినిబట్టి కాగితముల నరు స అం తే అని కాస్త్రిగారు సమా ధానమిచ్చెను. ఏదైనప్పటికిని 18 వ తేదీ వారిమిలాను వ్రాయ బడినట్లు అనుకొనవలసియున్నది. ఎగ్జిసిటు (ఎ) లో ముద్దా యిచే రెక్కడను కన్పించదు. అందులో వీరన్యాయ మాట్లాడి నట్లున్నది. సబ్ ఇన్స్పెక్టరు (ప్రో. సా. 1) సభలో నోట్సు తీసి కొనియుండవచ్చును అని అనుమానముతో ఆలోచించినప్పటికిని అది తన్నని రుజువగు సాక్ష్యము కాదు.

(లి) ఎగ్జిసిటు (నోట్సును పెద్దదిగా వ్రాసినట్టిది) రాజ మండ్రి సబ్ కలెక్టరు ఇన్స్పెక్టరునుండి రావలసిన అగత్యము కన్పించ దు. వ్యాయముగ నేరస్థలము రామచంద్రపురము సబ్ కలెక్టరు ఇన్స్పెక్టరు జ్యూరిస్ డిక్టనులోని దగుటచేత ఆన. ఇ. వద్దనే ఆ కాగితములుండవలసినది వారిద్వారానే వచ్చినట్లుయే అర్థ ము న్నది. ఈ జ్యూరిస్ డిక్టను విషయమై కడపటి ఇద్దరు సాక్షు లు చెప్పిరి. ఆఫీసురు ఏదో చేసినాడని తాను (కాస్త్రిగారు) ఆరో పించుటలేదు. కాని యీ కాగితములు దాఖలు చేయించుటలో యీ రహస్యమార్గమంతా యేమిటి అని తెలిసికొనగోరెను. ఈ కాగితములు రాజమండ్రి సబ్ కలెక్టరు ఇన్స్పెక్టరువద్దకు వెళ్లి ఆ క్కడినుండి రాజానగరము తిరిగి యీరడవట్లు అంతా ఎందుకు? ఈ సందర్భములనుబట్టి నోట్సు మీటింగునాకు తీసికొనలేదని యు, సరియైన పెద్దయుద్యోగివిల్ల సంతకము పుచ్చుకొనబడి యుండలేదనియు, ఆరోజుననే వ్రాయబడినట్లు తగు సాక్ష్యము లేదనియు కాస్త్రిగారు కనబరచెను.

“రక్తధారలుకూడ సిద్ధపడియుండవలెను” అనుమాట లు ఎగ్జిసిటు (ఎ) లో కన్పించవు. తుదకు అందునుగురించి జ్ఞాపకమునకై ఒక్క మాటమైన కన్పించదు. కాని ఎగ్జిసిటు (లి) లో చూపింపబడినది. “రక్తధారలు” అను పాడిమాట లైనప్పటికి, అంత ముఖ్యమైన విషయము అయినప్పుడు, ఎగ్జి (ఎ) లో వ్రాసికొనియుండవలసినది. ఎగ్జి (ఎ) లో లేనిది. (లి) లోనికి వెంచివ్రాయబడినది! అదెట్లు విలగును? అట్లు వెంచి పెద్దదిగా వ్రాసినదగును?

అంతేకాకుండ మరియొక్క సంగతి ఏమి కన్పించుచున్న దనగా 18 వ తారీఖు సభ నోట్సులోనిముక్కలు ఎగ్జిసిటు (లి) లో వెంచినట్లు “దొరతనమువారు స్వరాజ్యమువారులందరి చేయుదురు,” “నడినెత్తిపాదకొట్టి వారిని మనదేశమునుండి తొలగించవలెను,” “నిలువబడి అల్పావమానము చేయుదురనుట బట్టి దేశముకు దగ్గరము” యీ మొస్తరు మాటలే ఎగ్జిసిటు (ఎ) లోని కెక్కించబడి వెంచబడినవి. అచ్చుగా 18 వ తేది మీ టింగు రిపోర్టులోని మాటలే 16 వ తేది మీటింగు రిపోర్టులోనికి (ఎగ్జి. బి.) తేబడుటనుబట్టి చూడ 18 వ తేదిలోపున రిపోర్టు (అనగా యీ వెంచి వ్రాసినది) వ్రాయబడలేదు. నోట్సు న్యాయపరింటెండెంటువద్దకు పట్టుకు వచ్చేసరికి ఎగ్జిసిటు (ఎ) లో సంద్రుంది పెద్దదిగా వ్రాయబడుట అంతయు కలగావుల గముగా జూపలాయించి వ్రాయబడినట్లు కన్పడుచున్నది. ఇంక, ఎగ్జిటు (లి) లో మొదటి రి పేరా లయిన తర్వాత “లాల్ లాజపతరాంబి ఈ క్రూరప్రభుత్వమువారు చచ్చేవర్కు జయి లులోనుంచి విడుదలచేయలేదు. చనిపోతదని నిచ్చయించుకొని ఆశ్వుడు వదిలినారు” అనువాక్యముతో మరియొక పేరా ప్రారంభ మయ్యెను. ఇంతటికప్పు లజాతరాంబిగురించి మరేమి లేదు.

దాని అర్థము సందర్భము సంబంధము ఏమిలేకుండనున్నది. మరీ యొక సంగతి యేమనగా, ముద్దాయి తరువాత బుద్ధవరపు సత్యనారాయణ సా. 1. ధర్మశ్రేయము మాట్లాడినట్లు ఎగ్జిహిటు (బి)లో వ్రాయబడినది. 18 వ తేదీ మిటింగు నోట్సు (ఎగ్జి. ఎ.) లో దువ్వూరి నుబ్బయ్యగారి ఉపన్యాసమైనతరువాత యీ బు. సత్యనారాయణ మాట్లాడినట్లున్నది. కాని 16 వ తేదీ మిటింగు నోట్సులో (ఎగ్జి. ఎ.) యీ బు. సత్యనారాయణ పేరే లేదు. 16 వ తేదీ మిటింగులోను 18 వ తేదీ మిటింగులోను ముద్దాయి మాట్లాడినట్లు 1 ప్రో. సా. వల్ల సాక్ష్యములో చెప్పబడినది. కాని నోట్సులో పేరేలేదు. 18 వ తేదీ మిటింగు నోట్సులో బు. సత్యనారాయణ మాట్లాడినట్లుండి ఎగ్జి హిటిటు బిలోకూడ అపేరు చేర్చబడి యుండుట చేతను పైజెప్పిన మాట లుండుటచేతను 18 వ తేదీ మిటింగు నోట్సును వెంచి ఎగ్జిహిటిటు (బి) తయారుచేసినట్లు అనుకొనుట వీలగుటలేదా? ఇంతకన్న వేరే పర్యవసాన మున్నదని తలచుటకు వీలున్నదా? 18 వ తేదీ సభ నోట్సులోని ముఖ్యాంశము మాటలు మాట్లాడినవారు ఎగ్జిహిటిటు (బి) లో కనిపించుచుండగా అంత గందరగోళానికి చేసినట్లు కనిపించుచున్నది. ఇంతే కాకుండా 2 వ ప్రో. సా. బుద్ధవరపు సత్యనారాయణ మాట్లాడినట్లు చెప్పలేదు. 1 వ ప్రో. సా. ఒక్కసాక్ష్యమే ఇందుకుగలదు కాని మరే సాక్ష్యములేదు. కాబట్టి యింతకా కేవలము పెద్ద స్పష్టిగా కనిపించుచున్నది. 16 వ తేదీని నోట్సు తీసికొన్నట్లు దృష్టాంతములేదు. రెండవ ప్రో. సాక్షికి జ్ఞాపకశక్తి బలహీనమై పోయినదో లేక ఆకాయము అన్యత్రా ఉన్నదోగాని ఆ సాక్ష్యములో స్వరచనవ్యాఘ్రాతమేకదా. “వెసిడెంటు ఉపన్యాసముల వారి ఉపన్యాసము అను ముగించిన తరువాతయును మాట్లాడలేదు. ముద్దాయి ఒక్కడే మాట్లాడినాడు.” ఇది యొకదృష్టాంతము. యూనియన్ కైర్రము మిటింగులో నున్నట్లు ఆసాక్షి చెప్పెను. ఆ కైర్రము (ము. సా. 1) కాన్సెలు పరిక్షించినప్పుడు తనసాక్ష్యములో తాను సభకు రాలేదనిచెప్పెను. వేగులకెంకన్న సభలో నున్నట్లు 2 వ ప్రో. సాక్షి చెప్పెను. కాని అతను గ్రామము లోనే లేదని సాక్షులు చెప్పిరి. పోనీ యీయిద్దరు సభలోనుండి రన్నప్పటికిని ఆరిపోర్టులోచెప్పబడిన ఉత్పన్నమైన allusions వీరి కేమైన బోధపడునట్టివికాదు. “లాయిడ్ బాట్లీ మహాత్ముని ప్రాణములలో పాతిపెట్టు మని చెప్పెను.” అను వాక్యమును గురించి సంబంధమేమో, లాయిడ్ బాట్లీ యెవరో, సర్ బాట్లీలాయిడ్ ఎవరో, ఏమి తనకు ఇన్సెప్ట్ రంతటివారే (ప్రో. సా. 1) తెలియదని చెప్పినప్పుడు ఆ ప్రత్యేకమాదితి భాషలో ముద్దాయి చెప్పినది వీరి కేమి తెలిసియుండును? తెలిసికొనేసితి వీరికేమియుండదు. కాబట్టి యిదంతమాత్రమును నిజమైన రిపోర్టుకాదు.

వాదన నిమిత్తమై అధవా నిజమైనరిపోర్టు అనే నముత దాము. 124 (ఎ) సెక్షనుక్రింద ఆ ఉపన్యాసము వస్తుందనే నమ్ముదాము. అందులో ముద్దాయి “ప్రభుత్వపద్ధతిని” విమర్శించినట్లు చెప్పబడినది. ప్రో. సా. 1 కూడ తన సాక్ష్యములో ప్రభుత్వపద్ధతిని ఖండించినట్లే చెప్పెనుగాని ప్రభుత్వమునుగాని ప్రభుత్వమునువ్యూలనుగాని ఖండించినట్లు చెప్పలేదు. 124 సెక్షను. (ఏ) క్రింద చెప్పబడిన ఎక్స్ప్లెనేషన్లలో ఒక పద్ధతినిమార్చినది యొక పద్ధతిని పెట్టు మని చెప్పబడిన ఎక్స్ప్లెనేషన్ కాదనియు రాజద్రోహముకాదని యు. ఈ 124 (ఎ) సెక్షను వర్తించదని యను చెప్పబడినది. సెక్షన్ లో నున్న ఆర్థము డిఫిన్షెక్షన్, ద్వేషమును, మొదలగు మాటల అర్థము వివరించి ద్వేషము ద్రోహమును పురికొల్పినదేమిలేదని చెప్పిరి. “యర్ర వాడైలు తాగెను బద్దలుకొట్టు”మని చెప్పబడి అది ఉద్రేక పూరిత మైనదికాదు. ఒకానొక అవసరము వస్తే అట్టిది దానెలకు అనే కలుగుతుందని అర్థముతో చెప్పినమాటగాని Violence ను పురికొల్పబడుట చెప్పినమాటకాదు. మరియు, ఎటువంటి సందర్భములో, ఇట్టి ఉపన్యాసమివ్వబడినదని చెప్పబడునాలో, అది యివ్వబడినది. సాక్ష్యమునుబట్టి, ప్రభుత్వమువారు గాంధీగారి మరుపును శత్రువు జన్మపదముగా చేసివారని ఆరోగ్యము న కై యీ సభ చేయబడినట్లు స్పష్టమగుచున్నది. ఆ సమయ మెటువంటిది? అది కేవలము భక్తిపూరితమైన అణకువగలిన ప్రార్థనసమయము. అట్టి సమయములో ఒకనోటిని కర్నలు మేడక్ యిట్లుజయప్రదముగా శత్రువుచేసి పుణ్యముకట్టుకొన్నందులకు ఆయన యంతయు వందనీయుడని ఆయనకు నమస్కరించవలసినదని చెప్పెను, ఆనోటినే ద్రోహముచేయవలసినది గందరగోళము చేయవలసినది గాని ఎవరైన చెప్పెదరా? ఆసమయము అట్టిదికాదు. మానవ

మెదడులో మనస్సులో ఒక్కసమయముననే రెండు వ్యతిరేకాభిప్రాయము లుండుటకు తావులేదు. మరియు, 1911 సంవత్సర బోంబేలోనిపోర్టులోని బాలగంగాధరతిల్ గారి కేసులో బోంబే హైకోర్టువారు మేజిస్ట్రేటుతీర్పు అర్థమును ఖండించినవిధమును చూపించి, ఉపన్యాసములోని అచ్చటచ్చటి పొడిమాటలు, విడివాక్యములు తీసికొని దానినిబట్టి రాజద్రోహమని యెంచకూడదని కాన్సెలు వాదించెను.

ప్రోసిక్యూషనువారి వాదము
ముద్దాయితరఫ్వాద మైనవిషయ ప్రోసిక్యూషనుతరఫున ప్రోసిక్యూటరు ఇన్సెప్ట్ వారి వాదించెను. ఎగ్జిహిటిటు (బి) లో యీక్రిందవాక్యము లభ్యంతరమైనట్లు చూపించెను.

1. ఆయనను గవర్నరు మెంటువారు కూడా విడిచివేయవచ్చును. ఆయనకు స్వస్థత అంతంతవారే వదలకపోయిన పక్షమున తిరిగి ఆయనను ఎరవాడైలుకు పంపివేతురు. అప్పుడు మనముతా సదరుడైలువద్దకువెళ్లి సెల్సుయొక్కతాళము బలవంతముగా విరగగొట్టి మహాత్ముని బలవంతముగా బయటకు తీసుకొనిరావలసి యుండును.

2. ఒకానొకప్పుడు గవర్నరు లాయిడ్ బాట్లీ మహాత్ముని ప్రాణములలోనుండగ భూమిలోపాతిపెట్టుమని చెప్పెను. మహాత్ముని గురించి అంతక్రూరమైనకీడు చెప్పినప్పుడు అతను యొక యంతక్రూరమైన కీడుకు అన్నదో ఆలోచించండి.

3. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకు ఫారినానేషను-కంటేజియస్సు డిస్కా అనగా అన్యచేతముండి వచ్చిన వ్యాధిని కంటేజియస్ అనెదము. ఆలాగునే యీ రెండు కేసులమున ప్రభుత్వము అసహ్యకరమైన అంటురోగము.

4. అల్లారి కితారామరాజు ప్రభుత్వమువారి నొక్కుచున్నాడు. అట్టిబాధలు తప్పించు కొనుటకుగాను మహాత్ముని వదిలివేయవచ్చును.

5. మనము కొంతసేపలను కట్టువలసియుంటుంది. త్వరలో యుంకా కొంతసేపి దైర్ఘ్యదైర్ఘ్యము తెలివగుటకాని వాలంటీరులుగా చేర్చవలసి యున్నది. వారు పోలీసును ఎంతమాత్రము లక్ష్యము చేయకూడదు. యే పోలీసు అసేనుజ వచ్చి అట్టి వాలంటీర్లు యేమి అడిగినను దైర్ఘ్యముగా యుండి లక్ష్యము చేయక జవాబు చెప్పటలో ఇంకక వుండవలెను సమయము వచ్చినప్పుడు రక్తధారలన్ని కూడా సిద్ధముగా వుండవలెను.

6. అల్పచమానము చేసే సమయముందు కూడా దొరతనమువారివలనే నిలువబడియే చేయుచున్నారు. యిట్టి విధముగా మనదేశము నాశనమవుతూ యున్నది. క్షరద్రవ్యలోక వస్త్రాయున్నది. అండుబల్ల వీరి నడి నెత్తిమీద కొట్టి మనదేశము నుండి తరిమివేయుటకు ప్రయత్నించవలెను.

ఈ ఆరు వాక్యములలో 1, 3, 5, 6 విస్తార ప్రమాద మైనవి. 4 వ కానియందు తిరుగుబాటు అభిప్రాయము కలదు. రెండవదానియందు మనుష్యులందు తిరుగుబాటు అందులోనిఉద్దేశము ప్రభుత్వముమీద ద్వేషము కాని రాజద్రోహము లేక పోనవచ్చును. కాని సూక్ష్మముగా చూచి చదివినట్లయితే దురుద్దేశమున్నది.

పిమ్మట రిపోర్టులను గురించి వాదించు రిపోర్టు సరియైనదనియు కాలనియమిరముగానే సామాన్యమార్గముననే అవి పెళ్ల అసేనగల కెల్లీ సంతకములు చేసికొనబడినవనియు 18 వ తేదీ లోపున వ్రాయబడినట్లు అనుకొనుటకు వీలులేదనియు చెప్పిరి. ప్రభుత్వపద్ధతిని ఖండించుట ప్రభుత్వమును ఖండించుటయే అర్థమనియు అందుచేత 124 (ఎ) సెక్షను వర్తించుననియు ముద్దాయి సాక్షులు ముద్దాయికి యిష్టలనియు ఆసాక్ష్యము నమ్ముటకు వీలులేదనియు ప్రో. ఇన్సెప్ట్ వారి వాదించెను.

కేసు 12-50 Koll ప్రార్తియయ్యెను. తిరుపు చెప్పబట్టె కుక్రవారము 4 వ తేదీకి వాయిదావేయబడినది.

పిదప ముద్దాయి సాక్షి వల్లారి పట్టాభిరాయయ్య 2 వ తేదీని హాజరు కానందుకు జెయిలు వారంటుమీద పిలిపించిరి. ఆనాడు ప్రార్తియ్యరైలు దాటిపోవుటచేత మధ్యాహ్నము రైలుమీద వచ్చి వివనికారణము చెప్పకొనగా మేజిస్ట్రేటు సాక్షిని తుమింది విడిచివేట్టెను.

నిట్టి ఆఫ్ సిమ్లా స్టీమరు

ఈస్టీమరు బొంబాయి మార్గములో యీనెల 8 వ తేదీ గురువారమునాడు మెట్టకెక్కినది. నిన్న 6 వ తేదీ సాయంత్రము తిరువూరుకు ప్రయాణమై పోయినది. ఈ ప్రయాణము కలసి గురువారము నిట్టిమగను బొంబాయిలో మూడురోజులు నిలిచి బాగుగో నిరీక్షించిన పిమ్మటనే రేపు ఉద్యోగులు అనుచున్నది.

వైకం సత్యాగ్రహము

నిమ్నజాతుల హక్కులను కాపాడుట
తాత్కాలికముగా సత్యాగ్రహము విరమించబడినది. గాన కాంతిసెలగొనెను. తిరువాన్కూరు రాజవంశము సత్యుదకు రామకృష్ణదేవగౌడను, 18వ అయ్యక మీసముగాను (వజ్రంబు చాల పిలోపదేశ మొనరించుచు క్రద్ధగా పనిచేయుచున్నాడు.

నాయకులకు నోటీసులు
శేడు (7 వ తేదీ) మరల సత్యాగ్రహమును జరుపుటకు నాయకులు నిశ్చయించిరి. శేకమీసము, ఏ. కే. డి. కే. మాధవను, కేలప్పను నాయకులు, వేలాయుధ మీసముగార్లవ్వ వ్వాటి నులు వంతులైనది. ఈ నాయకులు సమయము లేకపోయినందున నిశ్చయించిరి. ఈనాయకులను, అరెస్టుచేసినగానీ బాల్లి జానెపు గారు నాయకత్వము వహించెను. అందులకే జానెపు గారు త్రితే. ద్రమముండి వైకంకు వచ్చిరి. హిందువులు ప్రతిహా లుగా నున్నారను కారణమున సత్యాగ్రహమును విరమింపలేదు. వారెప్పటికిని ప్రతిహాలులే. తర్జనమును ప్రబలుననెనాయకు సంతోషమున తాత్కాలికముగా విరమించితిమని నాయకులు తెలిపిరి.

సత్యాగ్రహ సంఘమువారి ప్రకటనము
ఈనడుమ శేకము కడుతొలిమైంది. గాన రాజీయేర్పాటుల కొరకు తాత్కాలికముగా సత్యాగ్రహమును విరమించుటచే మరల కాంతి సెలగొనెనది. 7 వ తేదీ సోమవారమునాడు మరల సత్యాగ్రహము ప్రారంభించబడును. ఈసత్యాగ్రహమును స్వాధీకరికొన్ని దురభిప్రాయములు కలిగియున్నది కాబట్టియుండు నిర్విరోధముగ నడుపుటకు అన్ని వర్ణములవారిని హక్కులకుగానీ ఆహ్వానము చేయవలయును ఇందులకు ను గూడ ని అంపుట కే యీ సత్యాగ్రహము ప్రారంభింపబడినది. నిమ్నజాతులవారి నిపుడు జేవాలములులలోని గొంపోలు మాయాద్దేశముగానే కాదు. ఈసత్యాగ్రహముందులకు ప్రారంభింపబడలేదు. ఎజవాలుపులయ్యలు నున్నగు నిమ్నజాతుల నిపుడు మేము జేవాలములలోని తీసికొని వెళ్లుటకు పూనుకొనలేదు. దారిద్ర్యము స్వాతంత్ర్యముకొరకే యీసత్యాగ్రహమును ప్రారంభించగా మేజిస్ట్రేటు నిరోధమును కల్పించెను. ఈ స్వాతంత్ర్యమును బడలకుండా మేము విరమించుము. అని సంఘమువారు ప్రకటించిరి.

మహాత్మునకు వంపిన తంతివార్త
మహాత్ముని తాము నానొక తేజవంపినట్లు నాల్గవతేదీ హిందూ పత్రికను చదువగా తెలియెననిదిగాని ఆతేజ నానొకను చేరిన తేడు మిలేఖలో “పేర్కొనబడిన వివరములకు వంశశ్రేయ్యులగార్లతో మాకెట్టివంతులైనవనులేదు. వారు మిమ్మరి తెలిపినసంగతులు సత్యముగా కనపడవు. వైకంజేవాలముగాని దానియట్లువన్న కాబట్టియుండుగాని యిపుడే వ్యక్తిగాని భర్తకర్తలగుచు చెందియుండలేదు. దొరతనమునా కే జేవా యి వ్యవహారములను కొనసాగించుచున్నాడు. అదివారి స్వాధీకరమే యున్నది. అమార్గములగునా వారే ప్రతినిధి న పన్నుల ధనముతో చక్క జేయించుచున్నాడు. కాని వెంట అన్ని వర్ణముల హిందువులను మహాత్మునియే ప్రేమితులు మున్నగు మతాంతరమును గూడ బాపటముగా నడచుచునే యున్నాడు. వేరొకగూడదని వారనబడు తిరువూరు, పులయూలు యున్నగువారిని మూరిమే రాగిచ్చుటలేదు. తక్కిన వారికెట్టి హక్కుకలదో అట్టిహక్కు న్యాయకాన్త్రప్రకారము వీరినికలదు. గాన సత్యాగ్రహమును కొనసాగించుటకు మిరను మతింబగోరకను. వండిత మోళవ్యాగారి మిథ్యకత్తివ్యాఖ్యారవలెనని మీరు నూచించితి. భృష్కర్తల ప్రాప్త్యమును నమాన రిపోహను మాలవ్యాగారి తీర్పు నకగిరించెదనని నమ్మిమికట్లు నూచించియుండెను. తిరువాన్కూరు దొరతనము వారే భర్తకర్తల గాన వారు మాలవ్యాగారి తిరస్కారమున కంగీకరించెదమనిన మేము గూడ నంగీకరించెదము అంతవరకు మౌనము సత్యాగ్రహమును జరుపుచునే యుండక తప్పదు. మేము రేపు ఆ సగా 7 వ తేదీ ని మరల సత్యాగ్రహమును ప్రారంభించెదము. ఈనడుమ నాల్గవతేదీ కల కారణములను తలచివార్తవ్యాసా మీ కిదివరకే తెలియజేసినది కదోరేపో నమ్మున కామిత్రులు కొండకు అరెస్టుచేయట నిశ్చయము బాట్లీనిపుగా రిచరిక వచ్చిరి. మమ్ములను అరెస్టుచేసిన సత్యాగ్రహము నిరంతరాయముగా సాగగలదని నామకట్టినమ్ములొన్నది జానెపుగారు నాయకత్వము వహించెదరు ఎట్టికీళ్ళుడు తమకుతొలుపును తమ యజ్ఞానుసారమే కొనసాగించు చుండురు తమకీళ్ళాదములకు నిరీక్షించుచున్నాను అని కే. పి. శేకమీసము గారు ఏ. 16 వ తేదీ వైకంకుండి మహాత్మునకు తంతివార్తవ్రాసెనది.

కాంగ్రెసు లెక్కలు

మూడేడ ఆదాయవ్యయములు

గత మాచింద్రాను కాగి గను అవాని వ్యయములను

గత మూడేండ్లలోను కా. గ్రా. అసా. కృ. సమయమున
తెలుపు రెక్కలను అడిగిన తనిఖీచేసి గలదున కా. గ్రా. సమయము
నూ వారు వానిని కనుగ్రహించి ప్రకటించిరి. వానివల్ల నీవి నడు
వుటకు ఓపిక లేనివారి కొరకు చుట్టి ప్రయోగ నోక బాటినను
గూడ ప్రకటించిరి, మూడేండ్లలోను తిలకు కర్మాభ్యసాధికి 125
లక్షలు జరుగవచ్చినది. వానిలో 71 లక్షలు ప్రధానసాధికిని 54
లక్షలు ప్రత్యేక కార్యములకును నుద్దేశించబడి యున్నవి. 71
లక్షలలోను ఖద్దరునిమిత్తము 27 లక్షలును, వాతీ శనికర్మా
కారకు 5 $\frac{1}{4}$ లక్షలును కృషిపరుపబడెను. రాష్ట్రీయలలోని
తనలకు రాష్ట్రీయముడల ప్రముఖసంఘములవారు 32 లక్ష
లు కృషిపరుచిరి. మూడేండ్లలోను అఖిలభారత కా. గ్రా. సమయ
మునవారికి 14 లక్షలు మాత్రమే చేరెను, వానిలో ఖద్దరు వోడ్డు
వారికి అరులకు లింగుబడిన మిగతా ఎనిమిది లక్షలలోను చాల
భాగము మగల రాష్ట్రీయ సమయములకే యున్నవి. 7 ల
క్షలలోను రాష్ట్రీయముత్తము ఖద్దరుకును వాతీ శనికర్మాకును మా
త్రమే కృషిపరుపబడిన ప్రత్యేక కార్యములకు నుద్దేశించబడి
యి. 54 లక్షలలోను 32 లక్షలు స్థిరాస్తులవలనను నిజే
పొకబడిన. అందులన కచ్చుమున్న కడ్డక కార్యములకారకు
కృషిపరుపబడుచున్నది" అని కార్యదర్శకుల తెలిపినదేసిరి (జి. పి.)

నాటి పు

కాకినాడ సబార్ని నేటు కోర్టులో

రాజమండ్రి

శి భృ గుజ్జో తిష పరిశో ధక మండలి

శ్రీ భృగు సంహితను యీ మండలివాడు కొలిది కాలము
క్రిందటనే సంపాదించారు. అందొక భాగమందు బాతకము
లేనివారికికూడ భృగు సంహిత ఫలముల నారయ్యటకు దిగినగణి
తమున్నది. కాళ్లన జనన సమయము తెలియనివారికి భృగు సం
హిత ఫలములను వ్రాసి పంపగలము.

జాతకమున్నవారికి భృగు సంహిత ఫలిములు శోకములు
గాని తాత్పర్యముగాని 2-0-0.

తేనెవాకి జాబువారయి ఘంటలు తెల్పిన భృగు సం
హిత ఫలము శోకములుగాని తాత్పర్యముగాని 2-8-9.

వింజమూరి సూర్యప్రకాశశాస్త్రి బి. ఏ. దే. జ్యోతి

కాకినాడ డిప్యూటీ ముననబుకొర్టు

ఫయలు న్యాయశాఖ 756/1923 నెంబరులో
వాదిగాడు:—శ్రీ పితాపురం. మహారాజా
వారు.

ప్రతివాడు:—అద్దాలబుచ్చయ్యవగయిరాలు.

1. బో పతివాది రాజమండ్రి తాలూకా పోలవరం వద్ద
రామచంద్రపురం కాపరనుడు అద్దాల ఖమ్మయ్యను దావా

సమను చేయించగా అమలు జరుగలేదు యి సీట్ కట్టిందిననూ
అమలు జరుగలేదు. డి. 24-4-1924 లేదినాడు కాకినాడ జిల్లా

మునసబుకోర్టు యెదుట హాజరయి ఆక్షేపణలు వున్నయెడ
తెలియపర్చుకోవలెను.

కాకినాడ, } వి. కృష్ణబహ్మ, }
 2-1-1924. } హుజూరు కేసు.

వ్యవసాయ పరిశోధనా సంస్థను గూర్చియు, మహామహుల
జన్మదినోత్సవముల జరుపుట వారి సద్గుణసంపత్తిని మనముచేసి
సర్వవిధ సత్కారములను చేయుటకు కోరికని వక్రము చేసి స్వాగతమును
జేసి ప్రజాపితాభిలాషను తెలుపవలయును అనువు
మని నడిచిరి. తరువాత కర్మల ముగియుట జవాబు లెక్కల
పై పులిపి గత పది సంవత్సరములలో ప్రాధాన్యమును జనసంఖ్య
ఎంతయో తగ్గించియు దీనికి మహామహుల, ఇంట్లముఖ్య, మలే
రియ ముగ్గురు వాద్యములును, కీర్తన వ్యాపించుటయును
ముఖ్యకారణములని నడిచిరి. చివరను ఇట్టి అవధులనుండి రక్షించు
టకై ప్రజాపితా సంస్థను పూనుకొనవలెనని హితోపదేశము
జేసిరి.

తరువాత శ్రీయత పాలకొండలో జరిగిన రామకర్మ
బి. ఏ. గాడితే వ్రాయబడిన వ్యాసమున వారి కీరమస్వస్థులకు
నుండుటచే శ్రీ అప్పన్న శాస్త్రిగారు జరిగిరి. దీనియే దీనిని
జనన కాల నిర్ణయము, ప్రభుత్వ పరాయణ కర్మము,
రాజనీతి కాల కర్మము మున్నగు విషయములు వివరి
తముగా చర్చించబడినది. కమలలితల అభిప్రాయములు కర్మ
కరింపబడినది. తరువాత బ్రహ్మకీ సరేపల్లి విశ్వనాథశాస్త్రి
గారు, తిక్కన సోమయాజి శిష్యుల మేలజరుగలేదు, -
జానకలన గలుగు లాభము తెలియదు విషయమును చర్చించి
భారతములోని కొన్ని నీతివాదములకు గాథలను నడిచి వాని
వలన నేర్పొనగలసిన నీతులను వివరించెరి.

అధ్యక్షుల అంత్యోపన్యాసము తరువాత నిలయము
పక్షమున శ్రీయత వీరభద్రరావు పంతులుగారు కర్మలను,
ఉపన్యాసకులను, అధ్యక్షులను కర్మజ్ఞులను నూచించి అ
ధ్యక్షులచే నూచించబడిన కార్యములను తెలుపవలయు కర్మదిన
అంధ జనసంఖ్యలను గురించి చూపుటించిరి. జవాబులెక్క
లలో జనసంఖ్య తగ్గుటకు వ్యాధులే గాక సాంఘిక పరిస్థితులు
అచరణలో నన్ను భద్రతలనుగూడ విచారించదగినవియు, శ్రీ
సోమయాజిగారు నాయకత్వము వహించి పరిశోధన సమ
కర్మచేయవలయునని పాల్గొనెద సయ్య నడిచిరి
ప్రభువుగారికి జయము ధ్యానము లతో సభ ముగించ
బడినది.

యూనివర్సిటీ కార్యకర్తలు
మేలెల్లా క్రీష్ణమూర్తి కుమారభట్ల మహాశయ్య ఉస్మా
నియో యూనివర్సిటీ పక్షమున, డాక్టరు అబ్దుల్ సత్తూరిశిష్యు
ప్రెస్సిఫలు ఉస్మానియో కాలేజీ, మనూమ జంగు విద్యాకాళాధి
కారి, ప్రొడనరాజు జంగుమూర్తి, అధిక సంఖ్యను కలగడము.

వివాదము
తేగము చేతులొని ముక్తాశ్రమమునందు శ్రీయత వాడుక
నాయకుగారు విశ్వనాథ శేషాద్రినాయకుగారి వివాదమును
అతివైధవముతో జరిపిరి. తమ స్నేహితుల కందరిని విడిచి
గిరి. శ్రీవామక నాయకుగారి సమీపియు శ్రీమతి ముక్తాబ
యినాయకుగారు జవాబుపాట్రికి అభ్యంత్ర మొనరిరి.

నంది గామ

చిలుకపులిని సంహారము

చోళూరు కృష్ణానది యొడ్డున నున్నది. అది శ్రీ జయంతి
పురము జూపించారు గారిది. అచ్చట మేలమండల, గొట్టె
గుంపులు విశేషముగా కలవు. కడదిన వారములో నాగ్రామము
నకు సమావేశమునకు గుట్టలనుండి యొక చిలుకపులి వచ్చినది.
అది మొట్టమొదట తోకరైతు యొక్క పొలములో బంకుకొని
యందగా, వాని చీరగా దుడమమున చేసి కెల్లినప్పుడు దానిని
జూచుట కటంపించెను. అతని నది వానివైదగా, వాడును వైద్య
ముతో దానిని తనచేతితో ద్రవముకొని వచ్చెను. అప్పుడా
ద్రవము గాధరాడి గ్రామములో పోరబడి, ఒకపూరింటిలో
ప్రవేశించి, నలుగురిని పంజాతో గొట్టెను. వెంటనే ముర్రాచ
నాయకు దొరకు, యింటిమీదికి, వైద్యులదీసి, నూటిగా
మాడుపై బాంబులై కల్పించెను ఇది ఉదయము పదిగంటల
కు జరిగెను. దెప్పిబడిన వారిని వెంటనే సందిగామ ఆసుపత్రికి
దినుకొనవచ్చిరి. ఎరిగిన ప్రమాదమును గామములు కలగలేదు.
అచిలుకపులి కేరేరమును సందిగామతాలూకా కచ్చెరి మోసి
కొనివచ్చిరి గాని యిప్పటి రూపునుబట్టి బహుమతి నందలేదు.

బోర్డు ప్రామాణ్యము

ఇచ్చటి బోర్డు ప్రామాణ్యములో గత కార్యక్రమముల
యందుగానుండిన (బహుశ్రీ భాగవతుల రామకృష్ణశాస్త్రి
బి. యె. యల్. టి. గారిని రియలైజుట బదిలి చేసిరి. వారిమీదు
కోరికందర్పమును వివరితమునకునుబట్టి విద్యాధిల్లను

పాఠశాల భవనమునకు సమావేశమై, నాటిసభకు మున్నూర్
డిప్యూటీ యినస్పెక్టరుగారు ముగిశ్రీ కె. పాల్. వి.
యల్. వారాధణ బి. ఎ. ఎల్. టి. గారు గానపాధి కర్మము
చేసిరి. శాస్త్రిగారికి పితులొనము, వారి స్థానీ నియమించు
బడిన ముగిశ్రీ చింతలపాటి బుదితానక శ్రీకృష్ణశర్మగారికి
వ్యాగరమును సమర్పించ బడిన తరువాత ఉపాధ్యాయులకు
బాంకుకు సలహాకొను లాంగు బడిక. పిన్నవయస్కులయ్యు
శాస్త్రిగారు చిరకాలములోనే బాంకు గౌరవమునకును, పెద్దల
మన్నునకును బాంకు గానాటిరి. వారికి బదులుగా వచ్చిన
కర్మగారు మాపాతకాల చిరపరిచితులు. ఇచ్చట విద్యార్థులను
చి, కట్టపరిక్షయందు తీర్చితిరిగి యిచటనే విద్యనుగలవుటకు
వచ్చిన వీరి గుర్తులను శివసంధించుచున్నాము. (జీవితకేళి)

వీరవిల్లి తాలూకా ప్రచారము

వాకపల్లి
29.2-24 న శ్రీయత క్షా సీతారామయ్యగారు తాగ్రా
మకాంగము సభమును స్థాపించినారు. గ్రామస్థులు అత్యుచ
పూరితులుగానుండి భద్రత పరిశ్రమను వృద్ధిచేయవలయునని
చూచిరి. అగ్రవారం
శ్రీయత కర్మం పార్వతీకం పంతులుగారు గ్రామకాం
గము సంఘమును స్థాపించినారు.

లలకుండ
తాగ్రామము పరకురామ ప్రేమయ్యగారు. చీరలు కడు
క్రమరక్షణకీరము. భవితలు పెంపట్టింట్లు కట్టుకొన్నారు.
వారు చీరలకు సహాయము చేయవచ్చును.

చేరపల్లి
1-4-24 వీరవిల్లి తాలూకా కాంగ్రెసు కమిటీ కార్యద
ర్శులను తాలూకా బోర్డు మొదలగునవి శ్రీయత శేషాధిప
కీరకంపంతులుగారు ఆయుర్యవర్మవైద్యులయ్యును బోర్డుతర
పున తెలుపినారు. శ్రీయత అప్పికట్ల నారాయణరావుగారు
గారు వైద్యులుగ నున్నారు. బోర్డువారు నేటికి క్రమరక్షణకీరము
అయ్యులలో నుంచినందులకు కందనములు.

కాంగ్రెసు
గ్రామ కాంగ్రెసు సంఘమును స్థాపించినారు. చేరపల్లి
భిక్తానంధుమున తెలకొట్లకు వారముదినములలో సభ
జరుగును. నేటికి గ్రామసంఘము బున్నది. ఈవారములోగా
మిగిలిన గ్రామసంఘములు తెలకొట్లకు ప్రయత్నము చేయు
చున్నారు. భిక్తానంధుమరేపున నువారక (అంధాల) మును
స్థాపించుటకు ముచ్చట కలచుచున్నారు.

సంస్కృత పాఠశాల
వేదసంపత్తి అగ్రవారములో పూర్వకాలములో సం
కల్పవీరవద్ద, వేదములు, కళలు, ఆ నేకమంది బాంకు అధ్య
సించుచుండెదవారు. వోకప్పుడు ముఖ విద్యాలయమును
బ్రహ్మశ్రీ వేరి అప్పడుగారు స్థాపించినారు. ఒకవర్సెరమునండి
యే పాఠశాల జరుగుచున్నది. ఈపాఠశాలకు తాలూకాబోర్డు
జల్లాబోర్డువారు ఈప్రాంతపు ప్రజలకుపాఠశాలను పోషించని
యెడల యాయుధ్యమును అంతరించునోమో యని తోచుచు
న్నది. ఈవిధమును పాఠశాలకు ఈప్రాంతములో నెచ్చుకును
తేవు. అందుచేత శాశ్వతబోధనా కర్మక సహాయముచేయదు
రిని నమ్ముచున్నాను. (జీవితకేళి)

చాకులు - తాళములు
మంగలికత్తులు.
అక్కసోకరులచే చేయించినది. తెలులమున
పంజానీ భువకాట్లకుగూడ వ్రాయును.
బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో గిమిటెడ్
కట్టెలు అండ్ లాక్ మేకర్లు etc.
8081 తెదాపురం. (గోదావరిజిల్లా)
తెలిగ్రాఫిక్ అండ్ "ఇండి స్ట్రీస్" తెదాపురం

రత్నపురపలేహ్యం

కుక్కవచ్చుమున రత్నపుర తగ్గించును. బహుశరపోగొట్టిబల
ము కలిగించును. కుక్కమేహమువల్ల వచ్చినదగ్గు, మూత్ర రోగము
అమూడా యాయుధులగుంట్ల కిచ్చును. నుభవ్యాధులకుల వైద్యకర్మ
మును బాగుకరచును. శ్రీ 2-1-2.

కృత లేహ్యం
వీధికిగ్రామ తగ్గించు అనుభవమును. కర్మములేదు.
వచ్చు 1-2-0

పట్టాభిరామ వైద్యుల

రాయవరం - గోదావరిజిల్లా.

నరసాపురం (స్వకీయచి లేఖరి)

అడయూరు దేవాలయము

వీరవిల్లి:— నేను "అడయూరులో నూతన గుడిగట్టె."
అనే కీర్తి కథలో వ్రాసి చూడవలయును. పరిశోధనముల సర్వ
మునుబట్టి దానిమీద వచ్చిన ఆశ్చర్యములనుబట్టి కనుబడు
చున్నది. వాని వారలందఱు కన్ను కరిగా నరము చేసుకొలేదని
చెప్పక తప్పదు. నేను చెప్పాకైగా వ్రాయలేను. గుడిగట్టెయి
మములలో నిరసన చేయలేదు. నేను వ్రాసిరే మన నరవారి
కాన్పులవారిచ్చి ఉపన్యాసముననున్న వారు వచ్చిన పనికిన్ని
భేదము కనుపడుచున్నది. అట్లెందుకు యుండలేదని ప్రశ్నిం
చితిని గాని మరి యే విధమును కలంపు నా మనసునలేదు. ఉరక
లేనిపోని నిందాకోషము నామీదచేసి ఎవరి కిప్పుడు నచ్చితిని
వారు ఏమేమో వ్రాయుచుంటిని గాని నరవారి కాన్పులుగా
అట్లెందుకు చేసినయింటిలో దానికి సమాధానము చెప్పినవారు
మాత్రములేదు. బహిరంగముగా పొందుపులు చాతుర్వర్ణము
నిమ్మజాతుల పట్ల కనుబడుచున్న హేయభావము నివర్తనము
చున్నది. అశాస్త్రిజనులన్ని దెబ్బయి ఉపన్యాసముల నిమ్మ
చు నరవారి కాన్పులుగారు తాము వచ్చినపనికి భవమును నమూ
చేసుకొని పోయే 100లలో ముగ్గురు కట్టిగారిచేత తోక కంఠి
చెప్పించి తాము మాత్రము నేమిటో ఎదుర్కొననును గూర్చి
బహిరంగభావో నపన్యాసము నొందుకు నిచ్చిరో యని నాను
నమ్మునకు తట్టి ఆనగతి నే ప్రతికూల వ్రాసియుంటిని గాని మరే
మియుగాదు. వాని అత్యుచలో కట్టిబోవు గుడి మూలమూడి
గలకే ప్రత్యేకము యేర్పాటుయిపోవునోమోయని నేను భయపడి
నది మూత్రము యధార్థ మే. ముండేములో శోటానుకొట్ట గుర్తుం
డగా వాటిలో నొక్కచాని జుండును. చాతుర్వర్ణమునకేబోధించి
వారి మనస్సులనుబట్టి నిమ్మజాతులకు వారిలో సమాధానముగా
పూజాపునస్కారముల కొరకు రప్పించలే. పోలే ముము నూత
నముగా కట్టికట్టలోనికి జుండుగా నిమ్మజాతులవారిని తీసు
కునిపోయియెడల చాతుర్వర్ణము నెనుకీరయినచేమో యని
నాకు భయముతోచినది. అంతేగాని నాకావని అయివచ్చెదని
గాదు. నుక యంతటితో అత్యుచముల కృత్తి పొందెదనని
నమ్ముచున్నాను.

శ్రీ సీతారామరాజు నేయ నాటక సమాజము

ఈసమాజము వారు తిరుగ యీసంకల్పమును మా గ్రామమున
కీర్తనచెప్పి వారి ప్రకల్పముల నిమ్మచున్నాను. శ్రీ సీతారా
మరాజు నేయ నాటక సమాజము చెప్పవచ్చును కివరకు పరి
చయమైదే. తొలుదొల్ల "సామెత్తి" (పద్యంబిది. వాని అ
నాటకమునకు శ్రీ చంద్రుని నూర్వకారామరాజుగారు గాని
సమాజముయొక్క నీమము దున్నులు వగైరాకాగాని రావందు
ప్రజలలో కొంత ఆకాంక్షము కలిగిది వాస్తవమే గాని మాకు
శ్రీకృష్ణలూరి సంచితరావుగారిని ముందుభాగ్యము లభించినది
శ్రీకటిసంకల్ప మి సమాజమువారివచ్చుట వచ్చి ముందేసప్పుడు
సంచితరావుగారు లేరు. వీరుచెప్పవచ్చుచున్నప్పుడు సంచిత
రావుగారిని వెంటబెట్టుకొని పోయి. అప్పటిండి మేము సంచిత
రావుగారిని మూడుకొ లేదో యని అనుకొనుచుంటిమి. మా
కోరిక నీసంకల్పమున నెల వేర్పించుట సమాజమువారికి మేము
కృతజ్ఞులము. సంచితరావుగారి కృత్యమునకు గానము వారి నిమ్మ
కంక భాగ్యకరమును ప్రజలను పులకాంకితులనుగా చేసెను.
రెండవ ప్రదర్శనముగా "శ్రీకృష్ణలీలలు" (పద్యంబిది. ఇప్పుడి
క్రొత్తనాటకము. వీరు చెప్పవచ్చుచున్నాగాని వెనుక నిచ్చుటను
గాని ప్రదర్శించియుండలేదు. దీనిని రిచించినది శ్రీసచ్చిదానంద
కాన్పులుగారు. సచ్చిదానందశాస్త్రిగారు రఖండ ప్రజ్ఞాపంతులని
యీనాటకమునుబట్టిని సావిత్రి ద్రౌపది కన్యాసహాయమును
లట్టిని ప్రజలెరిగినది. వాంత్రై పాత్రపోషణము కల్పితా
నైపుణ్యము సహాయము మొదలుగాగలవి నిజముగా నసామాన్య
ములు. ఈనాటక ప్రదర్శనము మా కిప్పుడే ముగిసినది గానగ
జేసినది. ఈనాటకములో సంచితరావుగారు హేయభావము
జాత్రలు గైకొనవచ్చుటకీ తక్కినవారి కట్టికొరక నెంతయూతము
ను గనుపించలేదు. పాత్రధారులు (పరివారము ఎంక మూర్తమును
శాటులేక పనిచేసిరి. అందులో కంఠపాత్ర (ప్రధానమైనది)నుక
ఆ పాత్రను పరిచిన శ్రీశ్రీకృష్ణలూరి రంగారావుగారు యీ
ప్రదర్శనమున గణపరచిన భాగం నైపుణ్యములు మొదలుగాగలవి
నిస్తారము ప్రశంసనీయుములు. వీరు చెప్పవచ్చుచున్న వారు నెంతగ
యొందరు. వీరిని నూతనముగా సమాజమునకు తీసుకొనవచ్చిరి.
మొదటినుండి చివరకురకు రంగారావుగారు రత్నపురపనికి గనుపరిచిరి.
ప్రజలను సంకల్పించజేసిరి. నాటకకళకు వన్నె తెచ్చిరి. తక్కిన
వారుకూడా యంతమాత్రము లోటు చేయనందున నాటకము
బహుశ్రీ కట్టినది. మా గ్రామస్థులు యీ సమాజమువారికి తగ్గిన
ప్రాధాన్యము నెచ్చెదరు గాక యిది కోరుచున్నాను.

బెంగళూరు

(స్వకీయ విలేజ్ నియంత్రి)

మైసూరు విశ్వవిద్యాలయము

బెంగళూరు, ఏప్రిల్ 1:— బెంగళూరులో వచ్చే జూలై నెలనుండి మొదలగు కాలేజీలు లాకౌటేషన్లు పాటించుటకు మైసూరు విశ్వవిద్యాలయపు సెలెక్షన్లలో అధిక సంఖ్యా కులచే అంగీకరింపబడెను. 1925 జూలై నుండి యం. యస్. సి. క్లాసుగూడ ప్రారంభింపవలెనని సూచింపబడెను. 1924-1925 సంవత్సరము విశ్వవిద్యాలయపు బడ్జెటులో 2 లక్షలు లోటువచ్చెను. ఈలోటును పూడ్చుటకు ప్రభుత్వమువారి సహకారము గ్రాంటు సెక్యూరెయిజునుగాని క్రొత్త డిగ్రీలు స్థాపించుటకు వీలుండదు.

కీ. శే. చక్రవర్తిగారు

మైసూరు ప్రభుత్వముక్రింద ఆర్థిక దౌర్భాగ్యముండిన జే. యస్. చక్రవర్తిగారు చనిపోయిన దేలుపుటకు విచారము గుఱుచున్నది. వారు 1903 లో మైసూరు సర్వీసులో ప్రవేశించి 1919 లో పన్నెండు పుచ్చుకొనిరి. వారు కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము నుండి తయారయిన పండితుడు. వారిజ్ఞాపకార్థమై శనివారము నాడు కాంప్లైలు అగ్నిను మూసివేయబడెను.

రాష్ట్ర సేవాసమితి

బెంగళూరులో జాతీయ కార్యములను యెక్కువశ్రద్ధ ప్తి కరముగ నిర్వహించుటకుగూర్చి ఆలోచించు నుద్దేశముతో మార్చి 30 వ తేదీ సాయంత్రం 5 గంటలకు సిద్దికోట్లో సి. కృష్ణస్వామిరావుగారి సేదవీధి కాంగ్రెసు పక్ష సభ్యులసభ పి. ఆర్. రామయ్య, ప. యశ్. సుబ్బారావుగార్ల సభ్యులపాడెను. ఈ సభకు యస్. యశ్. యం. రత్నగారు అధ్యక్షులుగనుండిరి. వారిసభయొక్క ఉద్దేశ్యము బెంగళూరులో జాతీయ కార్యమును బాగుగ సాగించుటయని చెప్పిరి.

అందు యాక్రింది తీర్మానములు గావించబడెను:—

క్రియత పి. ఆర్. రామయ్యగారు రుపపాదించగా, కే. జీవనరావుగారు బలపరచిన మీదట ఈక్రిందితీర్మాన మంగీకరింపబడెను.

1. నేటినుండియు బెంగళూరులో కాంగ్రెసు నిర్మాణ కార్యక్రమమును సాగించు నుద్దేశ్యముతో, రాష్ట్ర సేవాసమితి యనుపేర నొక క్రొత్త సంస్థ స్థాపించుటకు యీ కాంగ్రెసు సభ్యుల సమావేశము తీర్మానించుచున్నది.

(2) 'రాష్ట్ర సేవాసమితి' సభ్యులందరూ కాంగ్రెసుసభ్యులుగ నుండవలయును' అను తీర్మానమును క్రియత లాతాచాకి గారు రుపపాదించుచు యీసమితిలో సభ్యత్వము కాంగ్రెసు సభ్యులకనియే యుండరాదనియు, అయినను యీసమితిని కాంగ్రెసుకమిటీలో జేర్చునట్లేకముగావునను యీ తీర్మానము నుపపాదించుచున్నామని చెప్పిరి. క్రియత ప. యశ్. సుబ్బారావుగారి తీర్మానమును బలపరచిరి. ఇందులకు ప్రతిపూలున్నను తీర్మాన మధిక సంఖ్యాకులచే అంగీకరింపబడెను.

(3) నిర్మాణకార్యక్రమములో భాగీష చారమును, హిందీప్రచారమును, అస్పృశ్యతానివారణయు, మద్యపాన నివారణయు, వివిధజాతిమైత్రిసాధనయు జేయుచుండును అను తీర్మానము అంగీకరింపబడెను.

ఈ సమితికార్యనిర్వాహకు లీక్రిందివిధముగ నెన్నుకొనబడిరి:—

అధ్యక్షుడు:—క్రియత సుదంజీ గౌరీచందు, భాదీశర్మకుడు. ఉపాధ్యక్షుడు:— క్రియత కే. సంపత్తిరావుగారు యం. ఏ. నేమలమ్మగారు హెడ్ మాస్టరు. గౌ. కార్యదర్శి:— పి. ఆర్. రామయ్యగారు, జాయింటు సెక్రటరీలు:— పి. యశ్. సుబ్బారావు, టి. డి. శర్మగారు, కోశాధికారి:— గవరు చందుగారు. (యిప్పటికి మాత్రం)

కమిటీ సభ్యులు:—(1) బి. వి. సుబ్బారావు, యస్. యశ్. యం. రత్న, యస్. ఆర్. యస్. రాఘవ, సి. యస్. రాఘవాచారి, హెచ్. రామారావు, కే. యల్. సుబ్బారావు క్రిమిల్ ఆర్. కళ్యాణమ్మ కే. గుండురావుగారు.

అధ్యక్షులకు వందలములతోను భజనసంతులతోను మండేమతరం, మహాత్మాగాంధీ జేయ్ అను ధ్యానములతోను సభ ముగిసెను.

కలరా మూత్రము

జులై 1-కి 12 మూత్రము వెలు రూ 0-6-0. అమ్మలొండవము డిపో, ముద్రాపాడు - బొంబాయి

ఉసిరికపండు

అమలకమ్-వయస్సా-బాతీఫలమ్-శ్రీఫలమ్-అమృతఫలమ్-శివ-వృష్యం అనునవి దీనిపేరులు. ఇది శీతవీర్యవిజ్ఞప్త మైనది. వగరు, చేదు, కారము, పులుపు, తీపియు నీయైదురసములును దీనియందు గలదు. వడ్రాసములలో నొక్క-లవణరసము మాత్రమే దీనియందు లేదు. పంచరసాత్మకమై యమృతప్రాసమైన యీ ఫలము త్రచుఫలంబని కొనియాడబడుచున్నది. పదార్థబాహుళ్యమునందెడి రసములన్నియు దీనియందు నిడివ్యత యందుండుటచే దీనికీయు త్రమత్వము సంప్రాప్తమైనది. సప్తధాతుసముదాయాత్మకమైన శరీరమునకు పదార్థములయందుండి రసములే ప్రథానసాధకము లగుటచేతను, ఇందుమించుగ కాలుసిన రసముదాయమంతయును నీఫలమునందే యుండుటచేతను దీనిని సేవించిన శరీరమున ధాతుసంబంధముగ నేక్షణత కలిగినను నిర్మలంబు చున్నది. చ్యవనకు, సర్వాంగములను కుష్మింప, శల్మల్యత్రావశిష్టాడై కుండెడు శుశుమున, నశస్త్రిజీవత లనుగ్రహించి యీ యామలకయోగంబును యామహర్నికొసంగిరి. దానిని సేవించి చ్యవనకు మహాబలరూప సంపన్నుండై చిరకాలము జీవించెను. అప్పటినుండియు నాయామలకయోగము చ్యవనప్రాశ్న మనుపేరుతో వ్యవహరింపబడుచున్నది. మరియు మన శరీరములయందుండి వాతపిత్తశ్లేష్మములనెడి త్రిదోషములకు రసములే ముఖ్యాధారములు. అమలకమునందుండి యైదురసములును త్రిదోషహరములై యెప్పుడు చున్నవి. ఎట్లున పులుపులన వాతమును మధురరస శీతవీర్యముల వలన పైత్యమును, వగరుచేదులవలన కఫమును శమించుచున్నవి. కనుకనే దీనికి త్రిదోషశమనీ యనుగుణ ప్రకాశక సంజ్ఞ కలదు. ప్రసిద్ధిజెందిన యమృతామలకతైలమీ యుసిరికపండ్ల రసముచే తయారుచేయబడినది. మరియు చరకాచార్యులు రసాయన ద్రవ్యములలో నీయసిరికపండును, ప్రధానద్రవ్యముగా దీసికొని యనేకయోగములను వ్రాసియున్నాడు. రసాయన మనగా, వయస్సాపనము, అయ్యుర్వృద్ధియు, మేధావృద్ధియు శోగాపహరణసమర్థము నగునపుడు రసాయనమని చెప్పబడుచున్నది. ఇట్టిరసాయనద్రవ్యములలో నుసిరికపండు మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది. ఉసిరికపండు కార్తికమాసము మొదలు వైశాఖమాసమువరకు దొరుకును. మాఘశాల్మల మాసములలో నీపండ్లు విస్తారముగా లభించును. ఇందు వైశాఖమాసముల చాల ప్రశస్తములు. ఈఫలము తీమాసమున సంపూర్ణ వీర్యము కలిగియుండును. ఇవి యాంధ్రదేశమునం దంతటను దొరుకును. ఋతుసాత్వ్యమును బట్టి కార్తికమాసమున నుసిరికచెట్టు యు త్రమగణములచే విరాజిల్లుచుండును. ఈమాసమున నొకదినమైన నుసిరికచెట్టుక్రింద భజించిన నాశోగ్యప్రశమని చెప్పబడియున్నది. కనుకనే యిప్పటికిని కార్తికమాసమున నచ్చుటచ్చుట వనసంతర్పణలు జరుగుచునే యున్నవి. తులసి వేపలకల నుసిరికకూడ గృహవరణమున నుండవలెనది. దీనిని శరీరమునకు మంచిది. మరియు, నుసిరికపండ్లతో పచ్చడిపెట్టుదురు. ఇది ర. డెండ్లు నిలువయుండును. దీనిని పథ్యవస్తువుగా నుపయోగింతురు. దీనిని భోజనమున నిత్యముపయోగించుట మంచిది. దీని నుపయోగించువా రతిమాత్ర శోగము వాతబడరు. పచ్చడిలో పసుపుకూడ చేర్చుట మంచిది. మరియు, స్లో. అమలకం మధురాలృకరంచ, దృష్టికరం బహుశుక్రకరంచ శీతకరం ముపవిత్రకరంచ, ధర్మహరం ప్రణమేహహరంచ, శోషహరం బహుదోషహరంచ మేహసముత్తహరంచ వరంచ కేశకరం ముఖశోహరంచ జీవితదీర్ఘకరంచవరంచ|| అను యాజ్ఞోకద్యయమునందు జెప్పబడిన గుణములు యథార్థములే కాని యతిశయోక్తులుకావు. ఇంతియేకాక యనేకదానిశోగము లుసిరికవలన నశించుచున్నయవి. వానిలో ముఖ్యోపయోగములగు కొన్నియోగముల నీక్రింద బోధింపవలెను.

(1) విసర్పజ్వలమునకు ఉసిరికపండ్ల రసములో, అవునే యికలిపి సేవించవలెను. మరియు, కడుపులో భారముగా నున్నచో తెల్లతెగడమార్గమును కలిపి సేవించవలయును. చి 10 ఆ, చరకము

(2) తెల్లకుము-ఉసిరికవిత్తలను నీళ్లతోనూరి తెనెయు పంచదారయు కలిపి సేవించవలయును. మరియు, పండ్లరసముగాని మార్గముగాని పంచదారయు తేనెయు జేర్చి సేవించవలయును. చి 30 ఆ చరకము.

(3) హెక్కిళ్లు ఉసిరికపండ్లరసములో విప్పలి మార్గమున తేనెయును కలిపి పుచ్చుకొనవలయును. చి 21-ఆ, చరకము.

(4) వాతరక్తము-ఉసిరికపండు రసములో పురాణపుత్రముజేర్చి పురుషు మిగులుటలు కాచి సేవించవలయును. చి 5 ఆ, ముక్తుము.

(5) మూత్రదోషము-ఉసిరికపండ్లరసము రెండు బౌన్సులు లోనిపుచ్చుకొనిన మూత్రదోషములు పోవును. తరసము పాత్రి కక్షుపునకు రుద్దిన మూత్రము బాగుగా నగును. మంత్ర తగ్గును. చి 59 ఆ, ముక్తుము.

(6) రక్తపిత్తము-ముక్కు-వెంటిని ప్రవాహముగా గాఢ రక్తము, ఉసిరికపండ్లను నేతితో వేచి ముద్దగానూరి శిరస్సునకు పట్టువేసిన కట్టును. చక్రదత్త,

(7) యోనిదాహము-ఉసిరికరసములో పంచదార కలిపి సేవించిన యోనిమంట తగ్గును. యోనిచిత్త భాషప్రకాశకా.

(8) వాతవాంతి- ఉసిరికపండ్లరసముతో మంచినగంధము ఉసిరికపండ్లతో యుగగిడిసి కొంచెము తేనెకలిపి సేవించవలెను. చి 18 ఆ, చరిత.

(9) శరీరశుభ్రమునకు- ఉసిరికపండ్లు నేతితో ముద్దగా నూటి నలుకునకు పట్టించవలయును. చి 42 ఆ, చరితసంహిత,

(10) సరక్తము-తక్కువ్రము- ఉసిరికరసములో చెఱుకు రసమును తేనెయు కలిపి సేవించిన రక్తములో మాడిన మూత్ర కృచ్ఛము నివర్తించును. వంగవెన.

ఆయుర్వేదభూషణ పండిత, వి. వాసుదేవశాస్త్రి కాకినాడ. ఏ. యమ్. ఏ. సి.

జాత క ఫలములు

ఇదివరకు రావనక దైవజ్ఞ శిరోవణులకు వ్రాసిగాని ముఖ్యమైనాచిగాని మీ జాతకముల గ్రామ, విద్య, యం దుక. స్వల్పసామ్యముల లెక్క చేయక మాకు ఒకసారి వ్రాసిన మానవ్యము మీకే తెలియును. తనూచకవ్రము యొక్క జాతకమును పట్టి తేదీ, జననకాల ఘడియలు (లేక) గంటలుగాని యిదిలే వారు మారు ఉత్తము గ్రాయుకాలము వినియు పండించిన జాతకనియాకము, స్వభావము, సవతు, సంరావము, కళత్రము, భాగ్యము, ఉద్యోగము, లాభము మొదలగు 25 అంశములు క్రాస్త్రురక్తులముగా వ్రాయుటకు రు 1-4-0 ను సెలబాబాగా 1908 ఫలముల రు 1-0-0 ను సలహార జాతకములకు రు 6-0-0 అగున. ముందు రు 2-0-0 అధ్యయ, 100వలె, కావలసినవారికి ఏ. పి. గా బంపెదము.

శ్రీశంకరజ్యోతిషనిలయం, గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు, గోవాటి జిల్లా.

మా ఆజీర్ణనివారిణి

పులితేపుచు, అజ్జీయు మొదలగు నవి కొద్దికాలమునుండియు, లేక బహుకాలమునుండియు పున్నప్పటికిని, బాధతోకూడ నున్నప్పటికిని తప్పుక తుదురును. మంచిజీర్ణ శక్తిని, ఆకలిని కలిగించును. పిత్తము, మలబద్ధకము మున్నగువాటిని రూపుమాపును. బౌషధమును సేవించుటకు మిక్కిలి రుచిగా నుండును. ఆజీర్ణవ్యాధిగలవారు ప్రతి యొక్కరు దీనిని వాడట ముంచినది అనేకవైద్యులు ఫలహా నిచ్చియున్నారు. బుడ్డి 1-కి ధర రూ. 3/- కావలసినవారు ఈదిగుడ విలాసములకు ఆర్డరులు పంపవలెయును.

శ్రీ కృష్ణ బదర్న, 3361 తలాలపెట్టె నెం. 166. 323, తంబుకెట్టి వీధి, మద్రాసు.

రహస్యవిప్లవము

అద్భుతమగు డిటెక్టివ్ నవల ఆంధ్రదేశమున నిట్టినవల యిదివరకు వెలువడలేదు. ప్రతిచిత్రపట శోభితము. క్యాలికోబైండు. 274 పుటలు. నెల రు 1-8-0.

ఆంధ్రచారిణీ గ్రంథనిలయము. కాకినాడ.

అమృతాంజనము

అన్ని నొవలకు దివ్యమృతము
ప్రతిషాపులో దొరకును

చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింట నుండదగినది

అమృతాంజనము డిపో, 6, తంబుకెట్టి వీధి. మదరాసు లేక 109 ప్రేరి రోడ్డు, బొంబాయి.

బలహీనము, వకముల బలహీనము

రక్త హాని

మొదలగు వాటికి.

Deschiens' syrup

పిరపుడు ఉపయోగించుము.

ఇది, ఆరోగ్యమును, బలము, నియంత్రణపడియు, 30,000 వైద్యులు విప్లవకొనియున్న వాడు. డిస్సిపు, పారిస్
అను మోడ్రును, గమనించుము. ఎక్కడను చక్కము.

ఒక నారిమారు ఆర్డరునిచ్చి మా నాణ్యమును తెలుసుకొన కోరెదము

స్త్రీలు కంఠము నందు ధరించు

చెయిను అడ్డిగె

6 ను-13 నువరకు చేయవచ్చును. మజారి చేదారం సహా

రూ. 10-15 వరకు గలదు.

మిలేషన్ పతకములు ధర రూ. 30-50 వరకు గలదు.

(4) 172, పుటలగల అందమైన క్యాటలాగు ధర రూ. 1-0-0.

ఉమిడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ,

నగలవర్తకులు 25, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

సాశ్వత వేంకటాచలపండితులుగారి లోకామయహార కస్తూరిమాత్రలకై ఒకగజడి

వేస వేలు యోగ్యతాపత్రికలలో కొన్నిటిని ఈ దిగువ తెలిపియున్నాము.

(1) మ. దాకర భాగ్యం, ఖేలో ఆయుర్వేదిక్ యూనివర్సిటీ గ్రాడ్యుయేటు. ఎన్. వై. ఇన్ స్టిట్యూటు ఆఫ్ సైన్స్ యూనైటెడ్ స్టేట్స్ ఆఫ్ అమెరికా వి. ఎల్. లెఫ్ డి కాలిఫోర్నియా ఇన్ స్టిట్యూటు లండన్, కన్ స్టెంటిన్ టెంపు, ఎగియర్ లేన్ 20, 2 బొంబాయి:— మీ లోకామయహార కస్తూరి మాత్రలను ఉపయోగించిన దానిలో క్యాస్టోర్స్ యూల క్యూరేషను, అజీర్ణము, మలబద్ధము ప్రకలనొప్పి, కడుపునొప్పి, జ్వరములు, పిల్లలయిబ్బము మొదలగునవి గుణపైసవి.

(2) మ. వి. ఎన్. అమృత గావు, సీనియరు డక్టరు, కానిటర్ కమిషనరు, మైసూరు గవర్నమెంటు, మైసూరు. మీ చేతయారచేయబడుచున్న లోకామయహార కస్తూరి మాత్రలను సేవ ఉపయోగించియున్నాడు. మిక్కిలి గుణముగనునది

(3) మ. కే. కే. విక్టోరియా కమిటీ విప్లవ చక్ర డిస్సిగ్నరి, 9-41 వీధి బొంబాయి, రంగూను, బర్మా, మీ లోకామయహార కస్తూరి మాత్రలు, దాకను, శాశ్వత వచ్చుచున్న రోగులకును సుఖార్థమైన

(4) మ. లాల్ సింగు, మీథే, 5వ అస్టియేటు డక్టరు సిరోహి, రాజపుటానా. శ్రీకృష్టి నిర్మించి. మీ లోకామయహార కస్తూరి మాత్రలను సేవ ఉపయోగించుచున్నాడు. చాలగుణముగానున్నది. కనుకను 12 సీసాలనుపంపుడు. బుడ్డి 18 ధర 0-4-0, 6 బుడ్డు 1-4-0 పోస్టుచేరు.

సాశ్వత వేంకటాచలపండితులు, వైద్యశాలాధికారి, ప్రధాన వైద్యులు,

శ్రీ సీతారామవ వైద్యశాల, మైసూరు.

అందరును వాడతగిన

మామదనమంజరి టానిక్ మాత్రలు

పీడినవాడుటచే ఆయుర్ము, అందము, ఆరోగ్యము మొదలగునవి వృద్ధిపొందును, అన్ని రకముల వ్యాధులకు ఎట్టి స్థితిలో నైనను మంచిగుణము నిచ్చును 40 మా గల బుడ్డి 1-కి ధర రూ. 1 వైద్యవిద్య కావలసినవారు వ్రాసిన ఉచితముగా పంపిండును.

రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ

27 చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

“ఎమెటా” పరికరము

బడిపిల్లలకు చాల ఉపయోగకరము.

క్రింద పడిన వశులచే కనుల దుని పూచీ నిచ్చెదము. విశములకు ఈ దిశవ విలాసమునకు వ్రాయుడు.

Messrs. T. H. Khanna
22, Linga Chetty Street, Madras

ధర్మామెటరు

ఇంగ్లీషు యూనిట్లలో వాని ఆయుర్వేద వైద్యుల వద్దను కరీముయ్యక్క కిలోగ్రామ్స్ పైథి క్యూరేషనులకు తెలిసికొనుటకు ప్రతి ముద్రాపత్రము వుండవలసింది. ఇవి పేను జర్మనీలో రియూతచేయించి రిపొంచుటచే స్వల్ప వైశే అత్యుచితమి, ధర్మామెటరు 1 కి ఖరీదు రూ. 2-0-0 వి. పి. చార్జి ప్రత్యేకము. ఎం. రాంజీదాసు, 82 చీనాబజారు, మదరాసు.

వెండికి బంగారు బహుమానము

లాటరీ లేకున్న అదృష్టమునకు మార్గము లేదు

మోసము లేదు

పడైన రాకపోవుటలేదు

వగటి వెలుగువలె స్పష్టమైనది

ఒక రూపాయను ఖచ్చితమైన 82 ఆకరినిగ్రహించుటకు లోనుడు. బలహీనులు, అజీర్ణులు, ముసల వారి గుంభమైన వ్యాధులన్నియు ముగిసినచేత పోవును. దానిని ఉపయోగించినవారు “వానియొక్క విజయ బంగారము” అను నామమున తెలుపుచున్నాడు.

పూర్తి కాటలాగును వ్రాయుడు.

ఆలంక నిగ్రహ బేషధశాల,
28 బ్రాజ్స్ మదరాసు.